

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

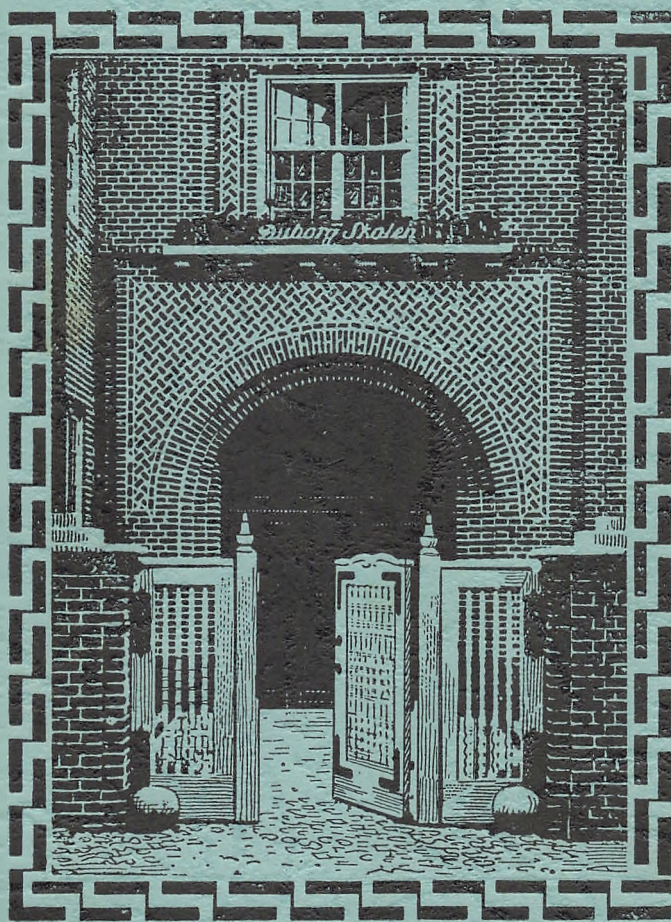
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Duborg-Samfundet

Flensborg

AARSSKRIFT 1937

1937-57

(myl. 44-7+58)

6040537

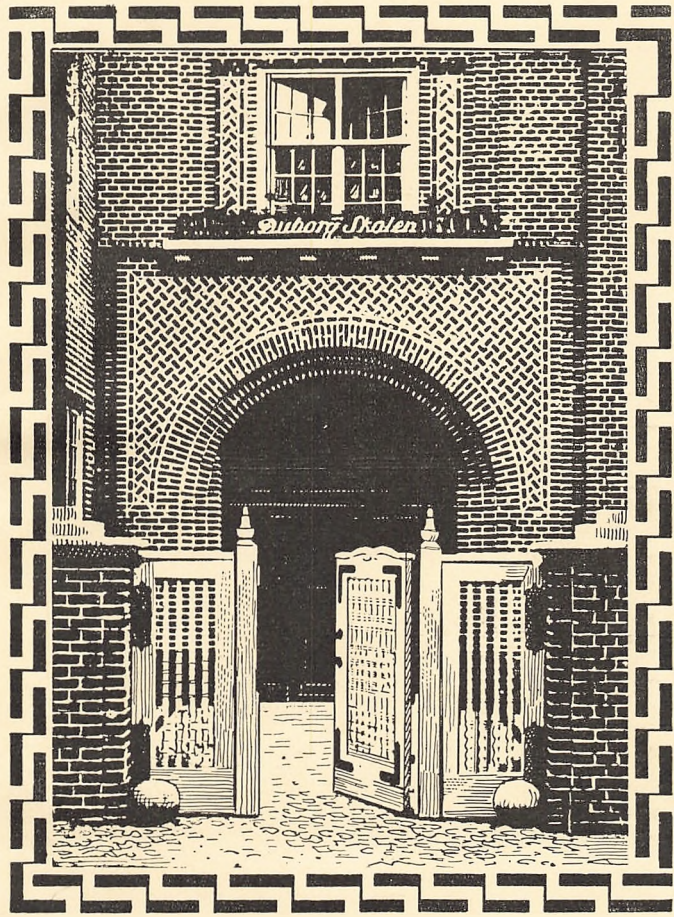
96d. 150,-

37.5-6

Duborg-Samfundet

f
1965
199.

i alt 10 hft.

Flensborg

AARSSKRIFT 1937

FORORD.

»Duborgsamfundet er ingen Dusingforening og skal ikke behandles som en saadan.« Saaledes skrev en gammel Elev i et Bidrag til Aarsskriftet for nogle Aar siden.

Hensigten med at skabe Duborgsamfundet var, at det engang med Tiden skulde faa Betydning ikke blot som en almindelig Elevforening, men ogsaa som en stærk og trofast Vagt omkring Duborgskolen, og at det bl. a. derved skulde komme til at betyde noget i national Henseende.

Da Foreningens Medlemmer er spredt meget vidt, er Aarsskriftet et af vore vigtigste Virkemidler.

Ud fra denne Erkendelse er det i Aar gjort større og formentlig bedre end tidligere.

Det er vort Haab, at dette Aarsskrift maa bidrage til at øge Interessen for Samfundet og derved blive — om ikke mere — saa dog Cementen mellem de Sten, der skal hegne vor Moders gamle Gaard.

Flensborg, ved Juletid 1937.

ELISABETH MADSEN.

PETER KØSTER.

PEDER JENSEN.

INDHOLDSFORTEGNELSE.

	Side
Lærerinde Frk. <i>Thyra Petersen</i> : Til Nordens Grænsevagt ..	5
<i>En gammel Elev (U.)</i> : Skoleminder	6
Overassistent <i>J. E. Christiansen</i> : Hvorfor vi blev derude ..	8
Kommiss <i>Peter Køster</i> : Nye Kræfter — Nyt Mod	9
Fuldmægtig <i>Hans Harch</i> : Nogle Tanker om os som Mindretal	11
Stud. theol. <i>Bent Noack</i> : Er du national?	13
Seminarieelev <i>Aksel Lieb</i> : Opstandelse —	15
Korrespondent <i>Anna Mærsk</i> : En Hilsen fra Aargang 1933 ..	16
Husholdningselev <i>Grethe Noack</i> : En Hilsen fra Angel	17
Haandarbejdselev <i>Elfriede Boock</i> : Hold Kæden sluttet	18
Stud. art. <i>Sven Kjems</i> : En dansk Hilsen fra en nazistik Skole	19
Rektor, Dr. phil. <i>Andr. Hanssen</i> : Tysk — Dansk	21
Højskoleforst.ander <i>A. Brandt Pedersen</i> : End høres Danskens Sang og Mejselslag	23
Lærer <i>N. Christensen</i> : Et virkeligt Folkenes Forbund	25
Lærer, cand. mag. <i>Th. Madsen</i> : Indtryk fra Estland	31
Lærer <i>Peder Jensen</i> : Rasmus Kristian Rask 1787 — 22. Novbr. — 1937	36
Rektor, Dr. phil. <i>Andr. Hanssen</i> : Duborgskolen hilser	40
—e (Fru <i>A. S. Worsøe Schmidt</i>): Sang til Duborgsamfundets Fest 21. 3. 1931	41
Duborgsamfundets Kronik	42
Annoncer	49—52

TIL NORDENS GRÆNSEVAGT!

*Vi vil hilse Flensborgs gamle, skønne Fjord,
og vor danske Ungdom, der ved Fjorden gror,
den, der planter Duborgs gamle, skønne Flag,
den, der kæmper for vor danske Sag.*

*Mens jeg sagte hvæsker Sønderjyllands Navn,
slutter jeg i Tanken alle i min Favn.
Og det store Maal, der gaar i Kampen ind:
Flensborg dansk i Tale, Tanke, Sind.*

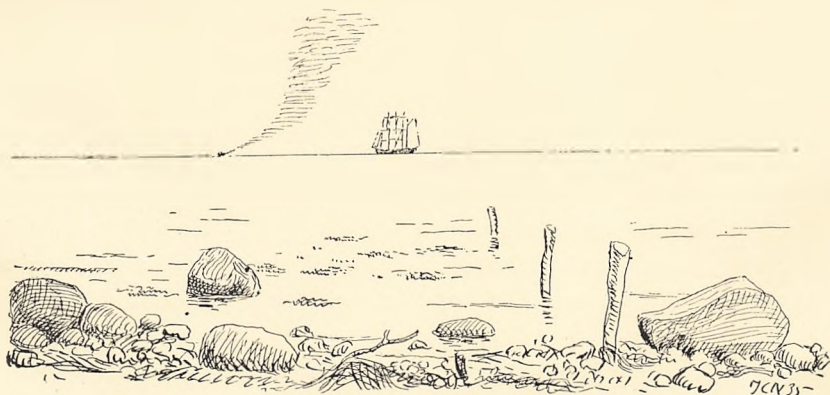
*Lurens Toner lyder fra det høje Nord,
kalder jer til Kamp og Sejr for Fædres Jord.
Heimdal staar endnu paa Højeloftets Bro,
vær som han og vær jer Gerning tro.*

*I, som danner Nordens ranke Grænsevagt,
kæmp kun i det stille stadig uforsagt.
Stille Tanker kommer, stille Tanker gaa
som i sin Tid over Kongegaa!*

*Vi vil hilse Flensborgs gamle, skønne Fjord,
og vor danske Ungdom, der ved Fjorden gror.
Den skal plante Duborgs gamle, skønne Flag,
mens den kæmper for vor danske Sag.*

September 1937.

Thyra Petersen.

AARGANG 1924

SKOLEMINDER.

Kan du fortælle mig noget om Halvgræsserne, om Ragnhild og Regisse eller om Luftens Tryk paa en Flade? Husker du gamle X, naar han stod paa Katederet og deklamerede »Bertram de Born« med en Iver, saa der »stod blaa Flammer ud til alle Sider«?

Det var i Hjemmet 1921—22, i Skolens første Dage. Var det ikke en hyggelig Skole dernede, med de smaa, lave Rum og den bitte Skolegaard? I det store Frikvarter ilede vi alle ned til »Gamle P.« og Kone i Køkkenet. De handlede med Chokolade, Appelsiner og skænkede Kakao. »Kakao schlappen« kaldte vi det, der var Formiddagens Højdepunkt.

Inflationstid — Priserne steg daglig, alle spekulerede — ogsaa Lærerne — interesserede sig meget for Kurserne. Daglig løb jeg ned til Bladcentralen for at hente Aviserne og se Kursen. Hvor mange Klaverer, Sejlbaade og Grammofoner blev der ikke købt dengang — hurtigt blev de købt, inden Pengene tabte endnu mere af deres Værdi. Formuer blev tabt, medens Champagnepropperne knaldede hos Naboen, der tjente Formuer. — Vi Drengene syntes ogsaa, noget skulde knalde — det rungede saa dejligt i Hjemmets aflukkede Baggaard. Vi blev heller ikke skuffede i vore Forvent-

ninger. Rakterne havde virket saadan, at endog Doktoren kom styrtende ned fra sit »Allerhelligste« og ind til os, der jo kun havde ment det godt — med Raketfabrikanterne. Ligblege Ansigter, Krydsforhør, alle skulde øjeblikkelig udlevere de endnu ikke affyrede Kinesere. Jeg gav Halvdelen, det syntes jeg var en Kompromisløsning, de øvrige holdt jeg skjult i Strømpekastet, endskønt jeg ikke følte mig vel tilpas ved denne min Løsning.

Skolen begyndte ofte 2 Minutter for tidligt, jeg var saa nødt til at komme for sent, præcis som jeg var. Men saa maatte jeg pludselig halte, og kom altsaa humpende hen imod »Gamle P.«, Dørvogteren, og sagde, at Besværighederne i Knæet viste sig igen. Med et medlidende Smil blev jeg saa skyndsomt uden om Morgensangen praktiseret ind i Klasseværelset, inden Morgensangerne kom.

I Skolens allerførste Dage underviste blandt andre gamle Lærer H. Der er sikkert kun faa, der husker ham. I hans Timer var det en pikant Adspredelse for Eleverne at klatre ud af Vinduet for gennem Gaarden at naa Klassens Dør. Høflig bukkende kom man saa ind i Klassen igen, hvorpaa den forbløffede gamle H. altid sagde: »Hvor kommer du fra?«

Saa flyttede vi omsider over i den nye Skole, to og to, i en lang Slange blev vi ført op ad Bakken til Duborgskolen. En frisk Luft pustede os imøde, og efterhaanden som Tiden gik, lærte vi dog en hel Del, ja, vi maatte ordentlig slide i det de sidste Aar. Men vi naaede ogsaa alle det med Længsel ventede Maal »Prille«, som vi skælnsk kaldte Præliminær-Eksamen. Under en Aarsprøve havde vi ogsaa skriftlig Engelsk. To Lærere med Øjne paa Stilke vaagede over, at ingen snød. Hvad var det endnu, dette forb . . . Ord »to embrace« hed paa Dansk? Spørgende aandede jeg Ordet ud i Salen, og straks gjorde Otto en omfavnende Bevægelse, det hed altsaa »at omfavne« paa Dansk. Diogenes omfavnede de kolde Marmorstatuer. Det var da underligt, at man ikke vidste, hvad »embrace« hed paa Dansk, et Ord, man ellers . . . Men det er ikke altid let at finde de rette Udtryk for sine Indtryk og Armtryk (frit efter Bernhard H.).

15 Aar er gaaet siden den Tid — 15 Aar. Skulde alle glade Hjerter være isnet? Hvorfor hører man intet fra sine Klassekammerater, intet Besøg, intet Brev, intet Tegn?

En kold Novembervind blæser gennem Flensborgs Gader, Vinden kommer fra Øst og bærer med sig Tonen af en spinkel Klokke. Jeg lytter, helt i det fjerne og dog saa tydeligt, elleve Slag talte jeg — det var Duborgskolens Klokke, der kaldte.

U.

HVORFOR VI BLEV DERUDE.

Ofte har halvt udtalte Bebrejdelser naaet vort Øre; i de senere Aargange af Duborgsamfundets Aarsskrift har Medlemmer af de yngre Aargange tilladt sig at give disse stærkere Udtryk. Ofte har jeg følt Lyst til at svare derpaa, og nu, da jeg er blevet anmodet om et Bidrag fra min Aargang, — 1925 —, har jeg besluttet mig til at rykke ud med, hvad der ligger mig paa Hjerte i denne Anledning.

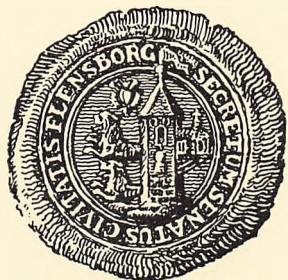
Det er maaske paa sin Plads at minde de unge, der nu skal til at finde sig en Stilling, om, at deres rette Plads er i Sydslesvig; naar der imidlertid i samme Aandedræt rettes Bebrejdelser mod de unge af de nogle ældre Aargange, der »blev derude«, er dette ilde anbragt, idet det snarere maa paaskønnes, at disse unge ikke sløvt fandt sig i Arbejdsløshed o. lign., men søgte ud for at klare sig selv der, hvor der endnu fandtes Arbejde. At de ikke senere har kunnet komme tilbage, kan ikke lægges dem til Last, men skyldes de daarlige Forhold.

Tænk paa de Tilstande, der herskede i Tyskland omkring 1927/28, da vor Læretid udløb. Videreuddannelsespladser fandtes næsten ikke, ja selv Lærepladser var meget knappe; Fremtidsmuligheder var der ingen af, og det blev efterhaanden enhver ung Mands Pligt at skaffe sig Arbejde udenbys eller udenlands. Jeg var iblandt dem, der tog ud, oprindelig for at lære mere og med det bestemte Forsæt at vende tilbage. Da jeg efter min Mening havde faaet lært tilstrækkeligt til at paatage mig mere krævende Stillinger, saa det helt haabløst ud i Flensborg. Ikke blot havde man ikke Brug for Folk med Sprogkundskaber, nej, man havde overhovedet ikke Brug for Folk; hvem der en Gang var kommet ud, maatte blive derude. I min Branche, der engang havde gjort Flensborgs Navn kendt viden om, var alle større Firmaer enten gaaet i Stykker eller havde maattet indskrænke betydeligt. Tiden gik, vi opnaaede maaske gode Stillinger, giftede os og fik eget Hjem, og da endelig Arbejdsforholdene syd for Grænsen blev lidt bedre, var der nok om Stillingerne, og vi kunde ikke bryde alle Broerne af efter os og styrte os ud i det uvisse. Hvordan Mulighederne i Tyskland siden har været for Ikke-Partimedlemmer, der lever i Udlandet, ved I alle. Saa er der den Mulighed tilbage, at vi kunde opgive vort Arbejde og hellige os det kulturelle Arbejde syd for Grænsen. Men er der ikke allerede nok, der i Mangel af andet Arbejde maa leve heraf, og skal Arbejdet ikke udføres af og Midlerne bruges til Folk, der er blevet uddannet specielt dertil?

Men I maa ikke tro, at vi derfor har glemt jer. Vi følger med i, hvad der sker i Sydslesvig, yder vore Bidrag, naar vi kan, og fører drabelige Diskussioner for jer, hvilket desværre ofte er nødvendigt. Vort stille Haaber, at vi en Gang naar frem til en saadan Stilling, at vi kan blive i Stand til at yde kraftig Støtte til vore Landsmænd, der i Forvejen har ikke saa lidt at takke betydelige Sønderjyder for, der har arbejdet sig frem ude.

Til Slut en Hilsen til Aargang 1925. Det vilde være rart at høre noget nyt om jer, det er snart mange Aar, siden jeg har talt med gamle Kammerater. Men man maa maaske trøste sig med Samuel Johnsons Ord: »A man should keep his friendships in constant repair«.

J. Christiansen.

AARGANG 1926

NYE KRÆFTER — NYT MOD!

At et Menneske, der ikke spiser, dør, forstaar vi. Men at et Menneske, der ikke tager Næring af de nationale Kilder, maa dø nationalt set, maa vi ogsaa forstaa. Næring giver Kraft, Kraften lader Blodet pulsere. Mod er Udslag af Kraft. Det kan ikke nytte, at et Mindretal bestaar af kraftløse Mennesker. I Front-Linjen trænger vi til Kraft og Mod i Forening.

Det er saa nemt at sige: »Hvad kan det nytte?« — Havde du da kun tænkt dig at være med, naar det ikke koster Kamp? Ja, saa kan det virkelig ikke nytte noget for dig personlig. Saa er der noget galt med dig selv. Saa sættes Magligheden over den danske Sag.

Selvfølgelig kan det nytte.

Vi er jo kun et Led i Kæden, som gør vor Pligt; ikke kun som Pligt, men fordi vi er rodfæstet i vort danske Folk, fordi vi er en Del af det, altid har været det gennem vore Forfædre og altid vil blive det.

En dansk Sydslesvigers Vej maa kendes paa dette: altid være loyal og gøre sin Pligt i Herbergstaten, men vedkende sig som Dansk og sin Kærlighed til Danmark.

Skal vi gaa Glip af Livets Rigdom ved at hykle noget andet, end det vi er? Nej, endog Tyskerne maatte foragte en saadan Karakter.

Duborg-Samfundets Aarsskrift er til, for at vi kan komme i Forbindelse med hinanden, for at vi kan tale ud med hinanden. Hvorfor gøres der ikke mere Brug af det? Trænger vi da ikke til det?? — —

Skal det siges om os syd for Grænsen, at vort Slægtled brød Kæden mellem de danske Generationer? Kan du eller jeg tage Ansvaret for det? Skulde der siges om os, naar der i Fremtiden skulde spørges om Folket igen: at vi ej holdt Stand, at vore Fædres Kamp har været forgæves, at vort Flag med de rød-hvide Farver ikke var godt nok til os?

Nej, lad der siges om os:

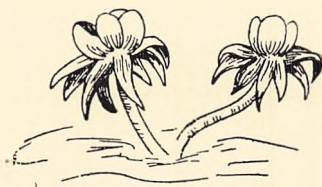
»Vi har styrket vor Arm vi har skærpet vort Blik,
vi har prøvet at værne vort Hjem,
vi har løftet det Flag, vi af Fædrene fik,
vi har plantet det længe frem.

Og det kan kun engang siges om vort Slægtled, dersom vi henter stadig ny Styrke ud af det inderste af vort Folkeliv. For at nævne en Ting: er du klar over den Rigdom, den blaa Sangbog rummer? Nordslesvig søgte i Udlændighedstiden Kraft i Sangbogen og fandt den. Og vi gør det samme.

Alle de Sange, der staar i den, giver Udtryk for Glæde og Vemod. De siger os, hvad danske Mennesker før os har tænkt og følt, de lader os se ind i deres Hjerte og Sjæl, og vi mærker, at ikke alene vort Liv er Kamp. Ja, vi kommer til at opleve, at vi ikke trækker det tungeste Læs.

Gennem Nærning Kraft og Mod.

Peter Køster.

NOGLE TANKER OM OS SOM MINDRETAL.

Naar man faar en Opfordring til at skrive i Duborgsamfundets Aarskrift, melder sig uvilkaarligt det Spørgsmaal: Hvad skal du skrive om? Vi har vel alle sammen et eller andet paa Hjerte — et eller andet Spørgsmaal, der optager os, som vi mener andre ogsaa kunde have Gavn af at vide lidt mere Besked om, men som vi saa ved nærmere Eftertanke alligevel lader være med at uddybe nærmere, fordi det kun kan have Interesse for en lille, bestemt Kreds. Saadan er det i hvert Fald Gang paa Gang gaaet mig, naar jeg har syntes, der var noget, som jeg vilde meddele Duborgsamfundets Medlemmer.

Jeg var forleden til et Møde her i Flensborg. Dagsordenen var af en meget vigtig Karakter — og jeg gik derfor derhen med lidt bange Anelser. Drøftelsen førte ikke til noget Resultat, fordi vi som Mindretal stod magtesløse over for Spørgsmaalet. Af hvad Art Drøftelsen var, er uvæsenlig i denne Forbindelse. Kun vil jeg gerne betone, at vi stod magtesløse. Og dette maa vi fastslaa Gang paa Gang — vi staar magtesløse.

Der var enkelte af Mødedeltagerne, der var bitre. Bitre over, at vi her-nede paa en Maade er hjemløse. Tyskland betragter os som staaende udenfor det tyske Folkefællesskab, og Danmark anerkender os ikke som en Del af det danske Folk. Det er en mærkelig Tilværelse, og naar man kommer nærmere ind paa en Gennemgang af dette Spørgsmaal, melder der sig flere og flere Spørgsmaal — Tanker og Svar —, men man kan ikke se til Bunds i den hele Sammenhæng og vil mange Gange ende mere nedstemt, end godt er. Det er nu Mindretallets Bestemmelse, vil man sige — og maaske med Rette. Men naar man saa betragter den anden Side — Tysklands Opfattelse af dets Mindretal — vil man opdage, at Tyskland har løst dette Spørgsmaal. Tyskland betragter Mindretallets Medlemmer som værende en Del af det tyske Folk, nemlig som Tyskere —, der for Tiden opholder sig i Udlandet. At denne Tankegang er af uhyre stor moralsk Betydning, er indlysende. Det betyder en saa mægtig Faktor i Bedømmelsen af Mindretalsspørgsmaalet, at man maa beundre tysk Politiks gennemgribende Organisation. Om man vil kunne opnaa noget lignende i Danmarks Opfattelse af dets Mindretal i Sydslesvig — og om det var ønskeligt — ja, derom kan der være delte Meninger. Men man forstaar, at de samme Vanskeligheder, som vi kæmper med og sandsynligvis vil kæmpe med i en overskuelig Fremtid, allerede er løst fra tysk Side.

Jeg vil haabe, at disse Ord vil kunne sætte nogle Tanker i Bevægelse — saa var mit Ønske opfyldt. Tanker, der beskæftigede sig med Mindretallets Skæbne. Tanker, der maaske vilde føre til Forstaaelse af de haarde Kaar, vi lever under — og Tanker, der vil bevirke, at hver enkelt vil sætte stærkere ind paa Løsningen af de Opgaver, der ligger for.

Vi er under meget haarde Vilkaar i Øjeblikket — haardere maaske end de nogen Sinde har været før. Og Mindretallet maa bruge alle Kræfter for at ride Stormen af. Kun vor egen Styrke kan hjælpe os nu. Vi er underkastet Vilkaarligheder og maa kæmpe fra Dag til Dag. At komme nærmere ind paa alle disse Forhold er næsten umuligt. Jeg vil kun her nævne en enkelt Ting, der navnlig angaar Ungdommen. En tysksindet Nordslesviger (dansk Statsborger) kan blive »Deutscher Reichsangehöriger« og kan som saadan blive tysk Soldat og Officer. Han kan blive tysk Embedsmand osv. Som en Mærkelighed kan i denne Forbindelse siges, at en dansksindet Syd-slesviger, der er tysk Statsborger, ikke kan blive tysk Embedsmand, da der efter Embedsmandsloven forlanges, at vedkommende fuldt og helt skal arbejde for det nationalsocialistiske tyske Rige og dets Fremtid.

Selv i private Erhverv er det vanskeligt for dansk Ungdom. Sædvanlig forlanges det, at en Lærling skal være Medlem af Hitler-Jugend, naar han vil have en Læreplads. Paa den tvungne tyske Handelsskole maa den danske Ungdom omstille sig til tysk Skole og Tænkemaade. Ved Handelsmedhjælpereksamen eller Svendeprøve skal han aflægge en Prøve i »weltanschauliche Erziehung«. Hvad dette mærkelige er for noget, faar man et Indtryk af, naar man hører, hvilke Spørgsmaal, der skal besvares. Det er Spørgsmaal, der angaar Nazismens Kamp, dens Organisation og Opbygning, dens Ledere, Jødespørgsmaalet, Den tyske Arbejdsfront, Kommunismens Bekæmpelse o. l.

Det var spredte Træk, og saadan kunde man fortælle Side efter Side. Hver eneste Dag forekommer noget nyt. Hver eneste Dag skal man tage Stilling til et nyt Spørgsmaal. At dette betyder en haard Belastning for den enkelte, siger sig selv. Vi maa derfor alle være med i den daglige Kamp for Mindretallets Eksistens. Vi maa alle være os vor Danskhed bevidst og maa alle slutte os til Mindretallets Organisationer.

Mindretallets Lod er Kamp — men Kamp gør stærk. Du kan maaske ene kæmpe for din Danskhed — men Mindretallets kan ikke nøjes med den enkeltes Kamp. Her gælder det om, at alle kæmper.

Hans H a r c k.

ER DU NATIONAL?

I Flensborg Avis for den 26. 8. 1937 spørges: Er du national? Og hvad forstaar du derved? Det vil jeg svare paa, for det andet Spørgsmaals Vedkommende prøve at svare paa.

Ja, jeg er national.

At være national, vil sige at holde af sit Hjem. De fleste Mennesker, der ved, hvad et Hjem er, holder af det og udvider bevidst eller ubevidst deres Følelse for Hjemmet til ogsaa at gælde Landet, som Hjemmet ligger i.

Det inderste i Følelsen er nok det, at man hænger ved Stedet og Landet, fordi man er født og opvokset der. Men det er ikke det hele, ikke engang det vigtigste. Der var en Tid, da det var nok for Nationalfølelsen, men nu skal der mere til. Vor Fædrelandskærlighed eller vort Fædrelandssind — det Udtryk vil jeg hellere bruge — er først Taknemmelighed. At vi bor i Danmark, kan maaske synes underligt at takke for. Og dog, alt hvad Landet, Jorden og Havet giver, hvad vore Fædre har ydet i Teknik, Videnskab og Kunst og i det daglige Arbejde paa og for det Sted, hvor de boede, alt det tilhører nu os, vi har Gavn af det.

Naar jeg siger vi, er jeg maaske lovlig fri. Der er jo i Danmark, selv om vi nok saa meget synes, at det er et lykkeligt Land, stadig mange, der ikke har ret megen Gavn og kun ringe Glæde, og som er alt andet end glade og taknemmelige. Dem skal man ikke forlange for megen Fædrelandsfølelse af, for de har faaet noget at være glade for.

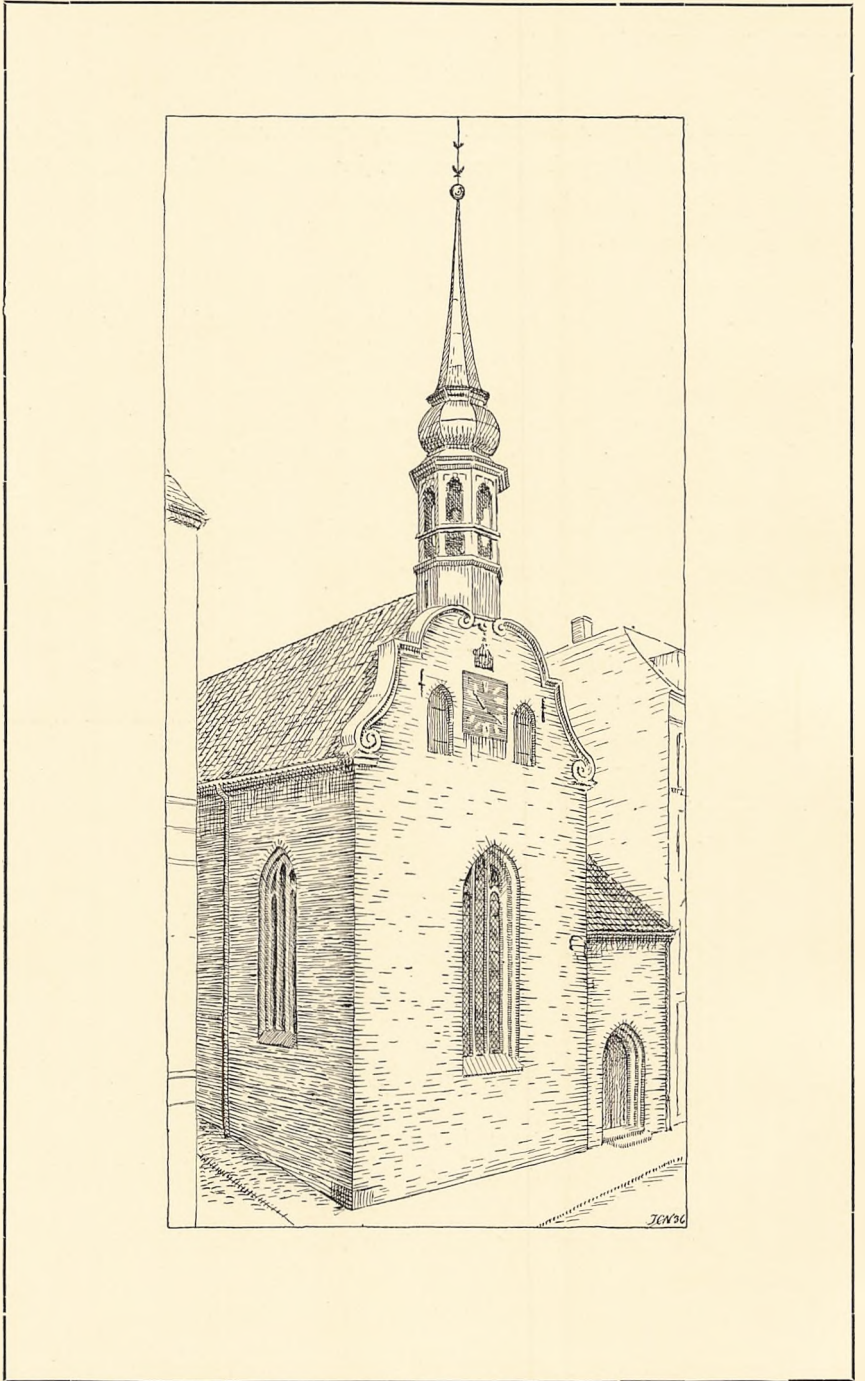
Værre er det, at mange i vort Land har faaet meget, men ikke er klare over det. De trænger til at faa Øjuene op for, at de lever i et Land, der er kønt og trygt, at de har et Modersmaal, en dansk Kunst, at deres Forfædre har gjort deres til, at de, de nulevende, er anset i Verden som Sønner af et dygtigt Land.

Men har man først opdaget, hvad man har faaet, og faaet betroet, i sit Fædreland, saa kommer ogsaa Viljen til at værne det, man har. Saa ser man ikke rolig paa, at det, man har arvet, tages fra en, men man passer godt paa det, for at de, der kommer efter, kan faa det saa helt og godt, som vi fik det — mindst.

Glæde over det, vi har, Tak fordi vi fik det, og Vilje til at vogte det — det er vort Fædrelandssind.

Hermed Hilsen til alle fra Duborgskolen, især Aargang 1931.

Bent Noack.

OPSTANDELSE.

*Det vil ske ved Paasketide,
at den mørke, faldne Jord
skuer ved vor Frelzers Side
fagre Engles Jubelkor.
Det vil ske ved Paasketide,
Krist udsletter Syndens Spor.*

*Under milde Aftenstjerner
klædt i Troens rene Skær
skuer vi, hvad kloge Hjerner
ofte spaaed, aldrig sker.
Under milde Aftenstjerner
ser vi Himlens Englehær.*

*Op af Graven døde stige,
som var Døden kun en Blund.
Jordens Dyb og Himlens Rige
bl'r til eet i samme Stund.
Op af Graven døde stige,
priser Gud af Hjertens Grund.*

*Døve Ører saligt lytter;
de som tvivled, vinder Tro.
Ud fra Slotte som fra Hytter
hvælver sig en Himmelbro.
Døve Ører saligt lytter.
Fredløs Vandrer sætter Bo.*

*Alt hvad søndret var, hvad fliget,
bliver samlet, faar sin Løn;
saligt mødes i Gudsriget
Jordens Æt med Himlens Søn.
Alt hvad søndret var, hvad fliget,
heles under Sang og Bøn.*

Silkeborg, den 23. 10. 1937.

Aksel Lieb.

Snevej i Skolegaarden.

AARGANG 1933

EN HILSEN OG EN TAK.

Siden jeg for fire Aar siden kom her til Aarhus, har jeg mange Gange — og især naar jeg faar Aarskrift, Aarsberetning eller en Hilsen fra Skolen — ønsket mig tilbage paa Duborgskolen. Det gaar næsten altid saadan, at det først bagefter gaar op for én, hvor godt man havde det tidligere. Hvor meget skønnede vi vel dengang paa, hvor god en Skole vi gik i, den skønneste, man kan tænke sig, og hvor vi lærte Kærlighed til Danmark og Respekt for de Mennesker, der tilhører en anden Nation end vi. Husker I Julefesterne, eller Skolens Fødselsdag, eller naar Skolen havde Gæster og vi samledes i Festsalen? Husker I Skovturen til Marieskoven hvert Foraar, Udflugterne og Idrætsstævnerne, hvor vi havde det fornøjeligt sammen med vore Lærere. Fik vi ikke dengang sagt Tak til Skolens Lærere for alt det, de gjorde imod os, saa lad os i hvert Fald nu sige Tak for alle vore dejlige Skoleminder.

Venlig Hilsen

Anna Mærsk.

AARGANG 1934

EN HILSEN FRA ANGEL

Livet paa en Angler Bondegaard former sig vist ikke meget anderledes end paa en hvilken som helst anden Gaard. Befolkningen og Eggen passer sammen; begge er de venlige og hyggelige.

Men det morsomme er, at det allsammen, skønt det nu er tysk, alligevel taler Dansk.

Langt de fleste Stednavne er af dansk Oprindelse og bare fortysket, men dog ikke mere, end at man let kan mærke det. En Del af Gaardene har været næsten 300 Aar i samme Families Eje, og mange af dem har danske Navne. Omgangs sproget er naturligvis Plattysk, men med mange danske Udtryk og Vendinger.

Det hele virker derfor ikke fremmed paa en, og jeg har været glad for at være paa Landet i den gamle danske Del af Sydslesvig.

Grethe Noack.

AARGANG 1936

HOLD KÆDEN SLUTTET.

Med Rette kan man være stolt af den danske Skole paa Duborg Banke. Der staar den, som et Tegn paa, at her lever og virker danske Aand og Kultur, at her er der en Slægt, der fører Kampen videre for det Haab, vi aldrig slipper. Der er et engelsk Ordsprog, der siger: »Never give up!«

Lad os holde os til det. Mange af vore Kammerater synes, det er haabløst, og falder efterhaanden fra. De tror, de gaar til noget, der er større og bedre. Mange flygter fra det hele og tager til Danmark. Men vi maa huske paa, at vi har vor Plads hernede, og vi maa ikke sævne nogen. Kæden er ikke stærkere end det svageste Led. — Vi er et Led i denne Kæde; holder vi ikke sammen, saa brister den. Lad os rejse til Danmark for at dygtiggøre os og vende tilbage med fornyet Mod for at tage Kampen op. Det er den Tak, vi skylder vor Skole.

s

Mangler du Hjælp, da henvend dig til Skolen, saa gaar du ikke for-gæves. Da jeg søgte Opholdstilladelse sidste Aar, maa jeg sige Duborgskolen Tak for, at det gik saa nemt. Ligeledes er det Skolen, jeg skylder en Tak for, at jeg kunde deltage i et Kursus paa Dansk Kunstflidsskole i København og lære danske Haandarbejder, og hvor jeg i min Fritid havde rig Lejlighed til at lære Hovedstaden nærmere at kende. Da drages Tankerne tilbage til den Tid, da vi med vor Lærer og danske Studenter i Spidsen travede rundt i Hovedstaden og glædedes over Byens mange Seværdigheder.

Se, alt det vil Skolen gøre for dig — hvad gør du for den?

Elfriede Boock.

AARGANG 1937

EN DANSK HILSEN FRA EN NAZISTISK SKOLE.

Hvor tit har jeg ikke fra Duborgskolens Vinduer set over til Jørgensby til den store Bygning med den vældige Kuppel.

Dengang vidste jeg ikke engang rigtig, hvad det i det hele taget var, tænkte da slet ikke paa, at jeg skulde komme til at gaa i Skole der; og nu kender jeg Bygningen ud og ind, Adolf Hitler-Skolen, som den hedder.

Jeg har som Hilsen til mine gamle Kammerater tænkt at fortælle jer en lille Smule om Skolegangen derovre. Undervisningen er jo paa mange Maader helt forskellig fra den, vi var vant til.

Da vi selv skal købe de fleste af Bøgerne, er der selvfølgelig taget Hensyn til dem, der ingen Bøger har; derfor skal hele Stoffet gennemgaas i Timerne, Læreren kan ikke bare som paa Duborgskolen give et Stykke for at læse hjemme. Det giver selvfølgelig Anledning til adskillige Diskussioner mellem Lærer og Elev, idet Læreren maaske synes, at Drengen (der gaar udelukkende Drengene paa Skolen) ikke noterer nok ned, hvortil vedkommende svarer, at han har en Bog hjemme, naa — i hvert Fald bliver han taget særlig for næste Time.

Det er dog ikke saa meget Forskellen i den ydre Form for Undervisningen, som hvordan de enkelte Fag bliver behandlet, der vil interessere jer mest.

Naturfagene og Fag som Matematik, Tegning, Sang er jo ikke i samme Grad paavirket af de nye Retningslinjer i Tyskland som Tysk, Historie og

Religion er det. Selvfølgelig kunde der ogsaa nævnes Eksempler inden for de Fag, men det er Smaating som at synge de nye Hitlerjugendsange, tale om 4-Aarsplanen i Kemi og tegne »Guldkorn« af Nietsche og Hitler med gotiske Bogstaver.

Nej, det er afgjort i de tre sidstnævnte Fag, man lægger mest Mærke til, hvor stor Forandring Historiefremstillingen, Tyskbøgerne og Religionsundervisningen er undergaaet siden 1933. Historielæreren siger det ogsaa rent ud, at vor Historiebog er noget bagud i Tiden, saa han maa gennemgaa den langt friere for at kunne fremdrage det, der særlig er af Interesse for det nye Tyskland. Vi er nu naaet til Reformationstiden, og de Dele, der bliver lagt mest Vægt paa, er den germanske Forhistorie, den østtyske Kolonisation og Kampen mod Paven. Ud fra hvert Kapitel drages saa Sammenligninger med det tredje Rige: at den gamle germanske Førerstat er genopstaaet, at den polske Korridor efter al Retfærdighed skulde have været tysk og at Rosenbergs Kamp mod Katolicismen (Paven) er det eneste saliggørende.

I Tysk læser vi Edda, og islandske Sagaer bliver anbefalet til Hjemmelæsning. Gunnar Gunnarsson skal enhver kende et Par Bøger af. Det er ganske klart, at Tyskernes højeste Maal er at blive højnordiske Mennesker.

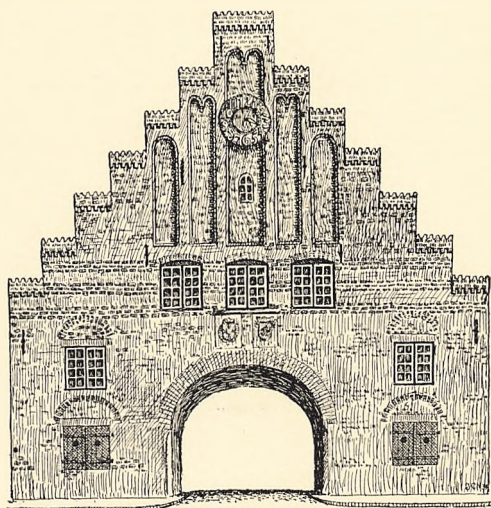
I Religion vurderes den katolske Kirke og Klostrene ikke ret højt, alt imens de gamle germanske og nordiske Guder bliver grundigt gennemgaaet.

Ja, saadan er altsaa nationalsocialistisk Opdragelse. Vi skulde en Gang lave en Stilplan over Emnet: »I hvilke Henseender er Skolen til Gavn for mig?« Saa var der minsandten en, der havde skrevet: »a) Skolen opdrager mig til en god nazistisk Statsborger; b) den opdrager mig til Pligtfølelse osv.« Først i Slutningen kommer han i Tanke om, at Skolen jo ogsaa bi-bringer ham nogen Lærdom. Den var Læreren dog heller ikke tilfreds med. Selv om han ikke hørte til de mest yderliggaaende, der vil have hele Opdragelsen lagt i H. J.-Førernes Hænder, kunde han dog heller ikke gaa med til, at kun Skolen fik den.

I Slutningen af en Historietime, da Dagens Stof var gennemgaaet, kom vi til at tale om de forskellige Kampzoner rundt omkring i Verden: Spanien, Japan, Palæstina osv., og Læreren sluttede med de Ord: »Ja, et eller andet Sted brænder det jo altid, kun ikke i Danmark; der var altid Fred og alt i den skønneste Orden.« Men han syntes nu ikke, at det var noget godt Tegn; et Folk var efter hans Mening mere værd, naar der altid stod Gny om dets Navn. Et fredeligt Land skulde være Tegn paa, at Folket ikke var vaagent nok. Og deri ligger netop den store Forskel mellem dansk og tysk Tankegang.

Tyskeren er ikke just præget af Beskedenhed, men vil udnytte enhver Chance til at slaa paa sin Ret og for den Sags Skyld ogsaa paa sin Uret. Danskeren derimod er maadeholden i sine Fordringer, giver enhver sin Ret og forstaar at se en Sag fra to Sider. Tyskeren bliver aldrig nordisk, om han nok saa meget prædiker fællesgermansk Afstamning og læser nordiske Værker, for han har ikke det beskedne og venlige Væsen, som nu engang hører til et nordisk Menneske. Derfor betragter vi Danske syd for Grænsen det som en Ære at faa Lov til at tilhøre det danske Folk, om ikke i de ydre Forhold, saa dog af hele vort Sind. Og hvor har vi lært til Fuldkomnethed at tænke, tale og skrive Dansk? Paa Duborgskolen. Derfor, kære gamle Kammerater, vil vi altid med Glæde tænke tilbage paa vor gamle Skole, hvor i Verden vi end kommer til at virke.

Til Slut en Hilsen til jer alle, særlig Aargangene 1935—36 og 36—37.
Sven K j e m s.

TYSK — DANSK.

I Sommerferien 1893 var et blandet Selskab undervejs til Island. Selskabet bestod af 18 Danske, 2 Svenske, 1 Bøhmer og 12 Tyske. En Aften sad de i Salonen og talte fornøjeligt sammen. Saa siger pludselig en Tysker — med en stor, faderlig Haandbevægelse: »Ja, wir sind ja alle Germanen hier!« Men en ung, dansk Adelsmand rejste sig op og sagde: »Nein, wir bedanken uns s e h r für die Ehre!« Tyskerne blev vrede og indtog fra den Dag deres Maaltider i Rygesalonen. — Senere henvendte en tysk Dame sig en Dag til en dansk Dame og sagde: »Nu skulde De benytte Lejligheden

til at lære at tale Tysk — nu, da De en Maaned er sammen med Tyskere!«
»Nej,« sagde den danske Dame: »nu skulde De benytte Lejligheden til at lære at tale Dansk, nu da De en Maaned er om Bord paa et dansk Skib!«
— »Ach,« svarede hun overlegent, »Dänisch wird ja überhaupt nicht gesprochen!« Siden den Dag talte den danske Dame überhaupt ikke Tysk.

Paa den samme Tur spurgte Bøhmeren — som var Czecker — en Dag den danske Dame om, hvilket Sprog hun helst talte. »Dansk.« — »Ja, det er smukt af Dem, men hvilket Sprog tales der i Danmark?« — »Dansk.« — »Ja, men De misforstaar mig, Frøken; jeg ved nok, at Bønderne taler Dansk; men i de dannede Kredse, naar man er sammen til Middagsselskab — hvad Sprog taler man saa?« — »Dansk.« — »Nej, Frøken, saa taler De Engelsk eller Fransk, siden De ikke vil tale Tysk.« — »Nej — Dansk.« — »Virkelig?« — »Ja, Dansk. For to Hundrede Aar siden var vi saa naragtige at tale fremmede Sprog med hinanden, men saa viste vor Digter, Ludvig Holberg, os det latterlige deri — og siden den Tid holder vi vort eget Sprog for det fineste. Og det med Rette, da Dansk er et gammelt Sprog, saa gammelt, at Engelsk har udviklet sig af det for en stor Del. — Vort Sprog er et ædelt og fint Sprog.«

Den Dame, der fortæller dette i sine »Minder«, hed Jelma Olsen og var Datter af Rektoren ved Viborg Kathedralskole, Professor F. C. Olsen.

Læg Mærke til tysk og dansk Optræden. Og læg Mærke til, hvorledes man ved given Lejlighed kan hævde sit Sprogs og sit Folks Ære. Den, der er svag i sit Sind, giver efter — og straks er den fremmede rede til at jage ind over dine Marker. Den, der er stærk og vagtsom af Sind, tillader ikke, at nogen tramper paa det, som er helligt for os.

Vort Sprog er et gammelt Sprog — et ædelt og fint Sprog.

Duborgskolen, Oktober 1937.

Andreas Hansen.

»END HØRES DANSKENS SANG OG MEJSELSLAG.«

I Sommer afsløredes i Aalborg, midt i den stærkt trafikerede moderne Hovedgade, Vesterbro, et stort Monument, forestillende en olm Tyr paa en høj Granitsokkel. Det var Anders Bundgaards Cimbrertyr, skænket Aalborg By af en af Byens største Virksomheder, De danske Spritfabrikker. Her tramper den vældige Tyr paa sit høje Stade og deler Trafikstrømmen paa Hovedvej Nr. 10. Den lange Indskrift paa begge Sider af Sokkelen bemærkes ikke af den travle Bilist, der med højeste tilladte Hastighed er paa Vej fra Padborg til Skagen, men den taalmodige vil høste sin Løn, om han staver sig igennem Johs. V. Jensens tolv malmfulde Vers om Himmerlands Tyr.

Johs. V. Jensen og Anders Bundgaard, to store Sønner af Himmerland, har her forenet sig om at sætte deres Forfædre et værdigt Minde og dokumentere for Nutiden og Efterslægten, at den Overskudskraft, der engang i den graa Oldtid sendte Cimbrerne ud fra Himmerland, der med Tyren som Vartegn blev en Trusel for selve Rom, den sætter endnu sine værdige Skud og skaber Daad, som vil mindes.

Cimbrertyren blev Anders Bundgaards sidste Værk, i September døde han, 73 Aar gammel. Han er kendt af alle Danske fra sit pragtfulde Gefionspringvand paa Langelinje, rejst i 1908. Men faa ved noget om hans Liv, der dog har formet sig som et Eventyr. Han er Søn af en Husmand og Træskomand i Ersted i Midt-Himmerland, hvor han fødtes den 7. August 1864. Han var Fattigmands Barn fra en Afkrog af Danmark. Før Banernes og Bilernes Tid var den lille Landsby mellem Rold Skov og Ræbild Bakker noget af det fjerneste fjerne uden for al Civilisation. Hvordan blev Husmandssønnen fra Rold Skov en landskendt Billedhugger? Meget lidt er fortalt os derom. Ved Flid og Udholdenhed og ved Lykkens og gode Menneskers Bistand. Paa ham passer H. C. Andersens Ord: »Først gaar man saa gruelig meget igennem, og saa bliver man tilsidst berømt.« Han kunde ikke faa nogen Hjælp hjemmefra; 7 Aar gammel maatte han ud at tjene. Hans Lyst var at tegne; 14 Aar gammel havde han karrikeret hele Egnens Befolkning. Saa drog han til København for at prøve Lykken. Tomhændet kom han alligevel ikke hjemmefra; han havde noget med fra sit Barndomshjem, som var mere værd end Guld. Der er bevaret det Billede fra hans Barndom, at »den lille Dreng sad under Træskobænken og lyttede til Faderen, der ved sit Arbejde fortalte jyske Eventyr«. Egnen har været fyldt med Eventyr — Rold Skov, Røverne i Rold, Ræbild mørke Hedebakker — gennem den gamle Træskomands Fortælling er hele denne Verden af Drama og Spænding, af Kamp og Uhygge tilført den livlige Drengs

Fantasi og har præget ham, saa det ses i hans Kunst fra Gefionspringvandet til Cimbrertyren.

I København oplevede han trange Aar, maatte slaa sig igennem ved hvad som helst, blev Vintapper og Vinkyper og tilsidst Billard-Markør i en Restauration. Blandt Stamgæsterne her var en Arkitekt Blichfeldt, der en Dag blev opmærksom paa nogle Tegninger, som Bundgaard havde ridset ind i en Bordplade. Værten oplyste, at Bundgaard var en skikkelig Fyr, men han duede ikke til sin Bestilling. Blichfeldt, der var Forstander for en teknisk Skole, skaffede nu Bundgaard gratis Undervisning her, og en anden af Skolens Lærere, Aage Mathiesen, hjalp yderligere den begavede unge Fyr med Uddannelse, der nu gik den slagne Vej, til han i 1887 tog Eksamen paa Akademiet.

Efter nogle Rejseaar fik han sin første store Chance ved Københavns nye Raadhus, der opførtes 1893—1905. Martin Nyrup knyttede ham til Arbejdet her og kom til at betyde meget for ham. De var enige om Hovedsynspunktet: en fornyet national dansk Kunst, byggende paa danske Overleveringer helt tilbage til de gamle Kvaderstenskirkker. Talrige Granitfigurer paa Raadhuset — ude og inde — er Bundgaards Værk: Vægtene, Borgene, Isbjørne og Havvæsener, Relieffer af Nyrup og en Del af Kunstnerne, der arbejdede paa Raadhuset — samt morsomme Fantasifigurer: Havmanden og Havkonen, Nordenvinden, Søndenvinden osv., den vaade, den vrede, den smilende, den pibende Vind, Drager o. m. m.

Med Arbejdet paa Raadhuset slog Bundgaard igennem; Ejendommelighederne for hans Kunst er Frodighed, Fantasi, Humør og Lune. Tager man fejl, naar man aner en Sammenhæng mellem Faderens jydsk Eventyr, som den lille Dreng lyttede til under Træskobænken, og saa det Opvæld af humørfyldt Kraft, som udmærker den unge Jydes Raadhusarbejder? Næppe — saa sandt Digteren har Ret i, at »Dreng, der lytter, gaar ud som Mænd«. Han har maaske slet ikke tænkt paa det, den gamle Træskomand Jens Christensen i Ersted, hvad han gav sin Dreng gennem de jydsk Folkeeventyr, men han har holdt en Tradition ved Lige, som er Nerven i vor gamle Almuekultur, Fortællingen fra Slægt til Slægt. Bare ikke vor travle Slægt klipper den Traad over, glemmende Sammenhængen i dette, at Dreng, der lytter, gaar ud som Mænd.

Af Bundgaards senere Arbejder skal her kun nævnes — foruden Gefionspringvandet: Monument for de nordiske frivillige i 1848 og 1864 — paa Smedelinjen (1920), Mindchøjen for Dansk-Amerikanerne i Søndermarken (1925) og Genforeningsmonumentet i Randers (1926), et af vore skønneste Genforeningsmindesmærker, enkelt og stærkt: Moderen, der modtager den

genvundne Datter — anbragt i den smukke Vestpark, der skraaner ned mod Gudenaa-Dalen. De nævnte Motiver er tilstrækkelige til at vise, at han bevarede den nationale danske Linje.

Naar engang Sommerferierejsen gaar Nord paa, saa forsøm ikke ved Ræbild Bakker at besøge Tingbæk Kalkgrube, denne Danmarks eneste underjordiske Mine, hvor Anders Bundgaard nogle faa Kilometer fra sit Fødested har sat sig et ejendommeligt Minde i det Museum, der i en af Kalkgrubens Sidegange opbevarer en Række af hans Arbejder, Studier og Forarbejder. Og stands saa ved Cimbrertyren paa Aalborgs Vesterbro og læs de klangfulde Vers og ny Symet af det kraftige Dyr og glæd dig over, at »end høres Danskens Sang og Mejselslag«.

Vraa Højskole, Nov. 1937.

Arne Brandt Pedersen.

»ET VIRKELIGT FOLKENES FORBUND!«

Saadan karakteriserede en ung Sydtysker en Aften det Samkvem, som finder Sted i Hegelhaus, og uden at ville beskyldes for at underkende Folkeforbundet i Genève maa jeg give ham Ret. — Hvis tilstrækkelig mange fra de forskellige Lande rundt i Verden kunde faa Lejlighed til i Alderen fra 20 til 40 at omgaas hinanden paa lignende Vis — bare et halvt Aars Tid, vilde Krigsfaren rimeligvis efterhaanden svinde ind til en Ubetydelighed.

Det er »Institut für Ausländer an der Universität Berlin«, der ejer Huset her, som fik Navn efter Hegel. Jeg har altid sagt, at Navnet var rigtigt, for Huset er et godt Billede paa Hegels filosofiske System: Et Værelse her og et Værelse der, og der gaar de op i en højere Enhed. Paa denne Maade kan man blive ved i alle Retninger inden for et mægtigt, men ogsaa mægtig gammeldags Boligkompleks paa Hjørnet af Georgenstrasse og Am Koppergraben — lige over for det berømte Pergamonmuseum. Tager man sig for at finde rundt i alle dets Kroge, maa man bestemt ikke have andre Pligter den Dag, mindre paa Grund af Husets Omfang end paa Grund af dets mærkværdige indre Form. Man kan lige saa ypperligt forvilde sig her som i en australsk, afrikansk, asiatisk eller sydamerikansk Urskov. — Maaske er det derfor, at Folk fra disse fjerne Egne forholdsvis hurtigst finder sig tilrette i Omgivelserne. Jeg maa dog med det samme, for ikke at blive misforstaaet, sige, at Negere, Rødhuder og overbeviste Kannibaler endnu ikke har sendt gyldige Repræsentanter.

Det har derimod alle europæiske Lande undtagen Island, Albanien og Spanien — endda i min Tid. Om Island imidlertid kan regnes for et fuldtud selvstændigt Land, kan i denne Forbindelse vel være mere end tvivlsomt

(Forhaabentlig læser ingen Islænding disse Linjer, da jeg indtil videre gerne vilde forbeholde mig Retten til ogsaa at rejse derop.) At ingen fra Albanien har været her, er vel nok en Tilfældighed. At heller ingen fra Spanien har været her, er det lige saa sikkert ikke. Spanierne har ikke Tid i Aar. Russerne har det lige saa lidt — af næsten samme Grund. Derfor har ogsaa kun fra dette store Land en eneste Ukrainer gæstet denne Bolig, og han regner sig for en Mand uden Fædreland, fordi Ukraine omkring 1919 ikke opnaaede Selvstændighed. Han har nu foreløbig slaaet sig ned i Rumænien. Fra Belgien har kun de over Holland tyskøenlige Flamlændere været repræsenteret. Wallonerne har aabenbart sværere ved at glemme. Fra U. S. A. er det hovedsagelig Børn af tyske Emigranter, der vender tilbage til Foreldrenes Fødeland for at studere dets Sprog og Kultur paa Stedet. Derfor har de ogsaa næsten allesammen endnu typisk tyske Navne.

Her kunde jeg have Lyst til at indskyde en lille nyoplevet Historie. — Dagen efter, at jeg havde taget Diplomprøven, belønnede jeg mig selv med en lille Tur til den gamle Universitetsby Jena. Sydtyskeren, en Hollænder og jeg kørte en saadan ung Tysk-Amerikanerinde derned i min Bil. Hun skulde i Jena bo hos en Familie Vogel; men det mest komiske ved Sagen var, at hun selv hed Elisabeth Vogel-ei. — Da vi ringede paa i Jena, stak en Dame Hovedet ud ad Vinduet og saa temmelig spørgende ud, og min Ven Sydtyskeren udbrød med det mest fornøjelige Smil: »Hier bringen wir Ihnen das Ei!« Damen saa imidlertid kun endnu mere desorienteret ud end før, for — det var Familien ovenpaa, vi skulde have haft fat i. Det fik vi saa; men nu var Lystigheden pludselig gaaet af os. Først senere, da vi blev inviteret paa Kaffe, stak den Hovedet frem igen, og nu viste det sig, at man ogsaa her havde haft humoristisk Sans nok til i lange Tider forud at more sig over Sammentræffet. Da vi Dagen efter forlod Byen, var det med Ønsket om, at Ægget maatte være heldigt udruget, til vi kom igen.

Naar jeg nu tager enkelte fra forskellige Lande frem til lidt nærmere Behandling, maa ingen tro, at saadan var de alle fra netop dette Land. Jeg omtaler dem ofte mere for deres Ejendommeligheds Skyld, end fordi de er typiske. Det sidste kan dog ogsaa være Tilfældet.

Fra Australien husker jeg tre: En ældre, morsom Rigmandsenke, en mindre morsom, halvgammel (undskyld, men det er rigtigt) Lærerinde og en ung, lidt grovkornet Ingeniør med en rungende Urskovslatter.

Fra Sydafrika er det Boerne, der møder op, mere nordiske at se til end mange Nordeuropæere; men de sætter ogsaa Raceidéen saa højt, saa de endog regner det for en temmelig stor Skandale, hvis en Boer skulde finde

paa at gifte sig med en Dame af romansk Afstamning, det være sig fra Italien, Spanien, eller hvor som helst de romanske Kvinder bor.

Fra Nordafrika var her en midaldrende Ægypter med saa — selv i Orienten — middelalderlige Forestillinger om Kvindens Stilling og hele Værdi i Samfundet, at det var lige ved at bringe en tæt sminket og højt moderne indstillet, lidt sat, tyrkisk »Skønhed« til et sandt Rascriets Vanvid

Fra Asien er man her navnlig fra Japan og Kina og frem for alt fra Tyrkiect. Ja, en uhyggelig Masse Tyrker er her hele Tiden, og de lugter ofte mere af Hvidløg end af Svinesteg, som de fleste af dem af religiøse Grunde slet ikke maa røre, men dog nok være i Stue sammen med. En hel Del Iranere er her ogsaa, og man maa endelig ikke kalde dem Persere. Det mest ejendommelige hos dem, fandt jeg, var, at de skrev fra højre til venstre, hvad vi dog kun gør som ganske smaa Børn.

Saa var her en sekstenaarig Ungersvend fra Iran. Han var Prins, sagde man. Se det paa ham kunde nemlig ingen. Stor var han og tyk som en Tromle, og han kunde mageligt sidde uvirksom i en Stol hele Dagen. Kun naar der skulde spises, livede han synligt og hørligt op. Han lo uophørligt under hvert Maaltid. Desuden kunde man ogsaa paa anden Maade høre, at det morede ham at tage Mad til sig. Han pralede med, at hans Familie bestod af ialt 70 Medlemmer, som s p i s t e (mildt sagt) omkring samme Bord. Af hans Manerer kunde man tydeligt danne sig en Forestilling om Maaden.

Sin Modpol havde han i en ca. 25aarig Japaner, der tydeligt bar Præg af virkelig personlig Adel. (Desværre for Japan var han ikke alene her.) Paa Kursus oplevede samme Japaner en lidt pinlig Historie. En ellers altid temmelig tavs kinesisk Officer fik under et lille kort Foredrag paa Kursus, som han for Øvelsens Skyld skulde holde paa Tysk, pludselig et Anfald af Raseri over for Japan, hvorunder han i stærke Vendinger foretog det ene Udfald efter det andet mod Kinas »Arvefjender«. Professoren blev alt imens mere og mere urolig og lovede bagefter baade sig selv og os, at det en anden Gang skulde blive forhindret, og han bad den unge Japaner undskylde, at det overhovedet var passeret. Det er ellers det eneste Tilfælde, jeg kender, hvor de herværende Kinesere og Japanere har ytret fjendtligt Sindelag mod hinanden, og egentlig er det jo forstaaeligt nok, at det saa kom fra det forpinte, overfaldne Kina.

Indtil omkring 1. Novbr. i Aar har enhver i Hegelhaus hele Ugen igenem haft sin ganske personlige Serviet i en dertil indrettet Konvolut. Paa en lille Seddel, som var hæftet ved, stod saa vedkommendes Navn, og ved Siden af var malet den Nations Flag, hvorfra man kom. Det sidste var i

alle Maader ganske praktisk, for det gav altid en let og behagelig Anledning til at begynde en Samtale. En Middag spurgte jeg saaledes min Nabo for det Maaltid, hvorfor han ikke havde faaet noget Flag. Som Svar vendte han den lille Seddel om, og paa den anden Side var det rumænske Flag malet lige saa tydeligt som alle de andre. Derpaa fortalte han mig, at han hørte hjemme i det russiske Mindretal i Bessarabien, som han paa-stod blev hundsk behandlet af den rumænske Stat. Han havde deltaget i en Mængde Mindretalskongresser rundt omkring i Europa og var Gang paa Gang af sit Mindretal blevet sendt med Bønskrifter og direkte Krav til Folkeforbundet og til Domstolen i Haag; men lige vidt var man endnu dernede. Da han hørte, at jeg ogsaa arbejdede i et Mindretal, vilde han absolut have mig med til en Mindretalskongres, som i Sommer traadte sammen i London. Han bebrejdede mig det lige ud, da jeg afslog det, for han ansaa det for Mindretallenes absolutte Pligt at holde sammen i tykt og tyndt.

Et Par Flamlændere fik efter Ønske som deres Kendingsflag den flamske Løve i Stedet for det forhadte belgiske Flag. Det svarer til, om en dansk Flensborger hernede vilde forlange sin Bys Banner i Stedet for Hagekorsflaget. Det vilde sikkert her paa Stedet straks blive bevilet. Hollænderne, der har været her i min Tid, har med een Undtagelse alle været høje, og nogle af dem meget kraftige Mennesker. Undtagelsen var heller ikke i andre Maader helt almindelig. Han var dog middelstor, men med kulsort Haar og dito Skægstubber, naar han ikke baade Morgen og Aften lod Maskinen gaa hen over Underansigtet. Han blev for sit Udseende altid antaget for at være fra en af Europas store Middelhavshalvøer. Haaret var tæt som et Filter og temmelig langt som et Kunstnerhaar. Noget kunstnerisk var der ogsaa over hele hans Person. Han var desuden Violinbygger og havde som saadan slaaet sig ned i London. Et straalende Humør var han i Besiddelse af, og derfor var han vellidt af alle. Flittig var han selvfølgelig ikke, en Folkets Yndling maa ikke være ret flittig. Men han klarede sig altid med sit Humør og — med sin Begavelse, som paa flere Maader gav sig Udslag. Efter et halvt Aars selvstændigt Studium af Skakproblemerne for Eks. slog han enhver, der gav sig i Lag med ham. Selv en Svensker, der her i Berlin havde vundet flere Mesterskaber, maatte tit bide i Græsset, naar de sloges — Da han saa hen paa Sommeren forlod Byen for at tage til Paris, invitere-rede han en stor Flok til at tage Afsked med ham i Haven hos »Kroll« — paa hver enkelts egen Regning; men der kom virkelig 43 Personer fra Alverdens Lande, og det blev en ualmindelig gemytlig og vellykket Aften. Selvfølgelig blev der holdt en Masse Taler — af ham og for ham — med Prost og Zum Wohl og Skaal og Nastrowje m. m. m. Allerbedst blev han

dog karakteriseret af en ung Tysker, som hævdede, at man de første fem Minutter, man var sammen med Reinecke (han skrev sig selvfølgelig altid Reinecke Fuchs), gjorde vel i at passe nøje paa, hvis man vilde konstatere, hvilket Sprog han talte, for det kunde nemlig være baade Engelsk, Tysk, Italiensk og Fransk og først og fremmest Hollandsk. Han talte nemlig alle disse Sprog, men paa hollandsk Manér eller rettere paa Reinecke'sk Manér. Ord manglede han aldrig; men Udtalen, Grammatikken og hele Sætningsbygningen var frygtelig lemlæstet, lige meget hvilket Sprog han talte. »Dat muut ek better wissen«, var et af hans stadig tilbagevendende Udtryk.

Saadan kunde jeg blive ved en Tid endnu med at hente Personer, man her træffer sammen med, frem til en lidt nærmere Betragtning; men nu skal jeg gaa over til næste og sidste Afdeling.

Hvad vil alle disse Mennesker her i det tredje Riges Hovedstad? Hvad Tysk-Amerikanerne kommer her for, har jeg allerede berørt. En Del af dem rejser dog ogsaa til Ægypten, de babyloniske Egne, Lilleasien, Grækenland og det gamle Rom for Udgravningernes Skyld. Det er jo noget, der har en særlig Tiltrækning for Folk fra Amerika, Landet, der savner Oldtidens og endog den tidlige Middelalders Historie. Det er dog mest unge Amerikanerinder, Rigmandsdøtre, der interesserer sig for disse Sager.

Italienerne studerer tysk Retsvæsen. Jeg har kun truffet ganske enkelt: fra dette Land, som er her i andet Øjemed. Asiaterne studerer hovedsagelig Fysik og Kemi, saa er det egentlig lige meget, om de er fra Japan, Kina eller fra Tyrkiet. Tænker man sig om, kan man ogsaa for alle disse fire Landes Vedkommende i hvert Fald nok regne ud, hvorfor de gør det — og netop i Tyskland; men jeg vil overlade det til Læserne selv at beskæftige sig med Tanken.

En 20aarig Hollænder studerer Medicin her, fordi det er det vistnok dyreste Studium, og — han har arvet nogle Penge her i Landet, som han ikke ser anden Udvej til at faa brugt. Han tænker dog paa at forandre Fag, for der var egentlig andet, der interesserede ham mere, og en tysk Lægeeksamen kan han ikke faa Brug for i Holland. Kun i Amerika kan han komme an med den, og det var ogsaa en Overgang hans Yndlingsidé.

Fra Norden er man her mest for at studere Sproget til Skole- og Handelsbrug. En hel Del unge Damer, navnlig fra Sverige, gaar paa Tegneskole for at lære Modetegning. Enkelte skeptiske Jurister er her ogsaa, og et Par af dem paa Aarsstipendium som Belønning for deres store Eksamen. Saadan var her, han er nu i München, hvor jeg skal ned og hilse paa ham, en nybagt norsk Jurist, som har taget den største Eksamen i de sidste fem

Aar i Oslo. Vor tidligere Statsministers, Madsen-Mygdals Søn, der nu er Landsreissagfører i København, var her ogsaa en Tid og kommer igen efter Jul. Han er paa Højde med Kongen, men bredere, og han har taget den største skriftlige Eksamen, der nogensinde er taget ved det juridiske Fakultet i København. Det er mest interessant, fordi hans Far i sin Tid har taget den største Eksamen, der nogensinde er taget ved Landbohøjskolen i København. Det ligger aabenbart til Familien. Naa, det var en lille Afstikker til Danmark. Fra Norge kommer der desuden en Mængde unge Flyvermekanikere og -officerer, og fra Danmark mange yngre Ingeniører, som ligefrem faar Ansættelse i Siemens' store Virksomheder, fordi de er dygtige, og fordi der herved indtil videre hersker Mangel paa Ingeniører.

Det er ganske lærerigt at lægge Mærke til, hvornår der kommer her, og hvorfor. En Mængde internationale Problemer faar man derved belyst.

Lærer Stenz i Ladelund vil sikkert give mig Ret i, at man saa nær op ad sit Arbejde vanskeligt kunde bo et mere interessant Sted end her. Han boede her i Sommer under sit Feriekursus og gjorde forresten Lykke som Dilettantskuespiller — paa Tysk. Selvfølgelig er der ogsaa visse Farer forbundet dermed. Arbejdet kan let gaa over til Selskabelighed, og man kan let glemme, at man for at øve sig bør tale Tysk. Der gaar forresten det Ord om Hegelhaus, at der her i Tyskland vanskeligt kan findes et Sted, hvor man bedre kan lære Engelsk. Det er nemlig det Sprog, som næsten alle straks kan gøre sig forstaaelige paa. Mærkeligt nok har jeg her ikke hørt det fjerneste om Ido eller Esperanto, og det har svækket min hidtidige Tro paa disse Fremtidsprog i en uhyggelig Grad.

Naar jeg nu paa Søndag forlader dette Fristed for Udlændinge i Tyskland, er det med en vis indre Beklagelse, det sker, men ogsaa med en Masse Adresser i Lommen til senere eventuelle Feriebesøg i Udlandet.

Ved Lejlighed skal jeg gøre Brug af nogen af dem, og saa kan det være, at der bliver lidt at skrive om derfra.

Niels Christensen, p. t. Berlin.

Olai Kirke i Tallinn (Reval).

INDTRYK FRA ESTLAND.

I Sommerferien afholdtes for første Gang paa Foranledning af det estniske Oplysningsforbund et dansk-estnisk Kursus i Pärnu i Vestestland. Formaalet med dette Kursus var for det første at knytte nærmere Forbindelse med Danske, ligesom der Aaret forud var blevet afholdt Stævne med Svenskere — og for det andet at give os et Indtryk af estnisk Historie, Geografi og Samfundsforhold.

Det blev et meget vellykket Stævne — og jeg kunde derfor have Lyst til at give nogle Indtryk derovre fra i dette Aarsskrift; men det kan kun blive ret skematisk, da det ellers vil fylde for meget.

For os Danske rummer Landet uhyre meget af Interesse — alle kender jo fra Skolen Valdemar Sejrs Tog til Estland 1219 — og Sagnet om vort himmelfaldne Danebrog! Kommer man som vi ind i Landet i Tallinn, mærker man med det samme, at man staar midt i en Verden, hvor der er blevet kæmpet gennem Aarhundreder. Vi maa ogsaa beundre det estniske Folk, der, trods fremmed Aag i 700 Aar, har formaaet at hævde sig og til

sidst fik Friheden. Hvor som helst man gaar i Tallinn, taler Murene deres Sprog, taler om det Møde mellem Østens og Vestens Kulturcr, der har fundet Sted her. Byen er grundlagt af Valdemar Sejr 1219 paa det samme Sted, hvor Esternes Fæstning Lindanisa laa. Sine Stadsrettigheder fik den allerede i 1248 — og eftersom den igennem 700 Aar skiftevis er blevet styret af Danskere, Tyskere (Ordensriddere), Svenskere og Russere, har disse ulige Folk umiskendeligt sat deres Præg paa dens Udvikling og Bygningernes Karakter. Fra Danskertiden, hvilket vi bemærkede med stor Interesse, stammer Slottet med sit berømte Taarn, »Lange Herman«, tre af de ældste Kirker, bl. a. Olai-Kirken med sit smukke Spir, samt Dele af Byens Ringmur med Taarne. Tallinns Byvaaben og det estniske Nationalitetsmærke er tre Løver — ogsaa et Minde om Danmark.

Fra den tyske Ridderordens Tid, (1346 solgte Valdemar Atterdag Estland!) findes Dele af Bymuren, Raadhuset, tre Gildehuse og en Mængde Beboelseshuse. I Raadhuset opbevares Byens berømte Arkiv. Her opbevares en hel Række danske Kongebreve. I en Glasmontre ligger de Statter, Erik Glipping udfærdigede for Reval. Lige ved Siden af ligger Peter den Stores Frihedsbrev, som han underskrev af Glæde over, at Byen overgav sig uden Kamp. Foruden mange andre kostbare Sager rummer Raadhuset kostbare belgiske Gobeliner, som kun tages frem ved festlige Lejligheder.

Den anden af de vigtigste estniske middelalderlige Byer er Narva, beliggende ved Rigets østlige Grænse ved Narvafloden. (Ved Klängen af dette Navn mindes vi det navnkundige Slag, som Karl den Tolvte af Sverige vandt Aar 1700 over Peter den Store af Rusland!)

Byen er ogsaa grundlagt af Danskerne i sidste Halvdel af det 13. Aarhundrede. Historien taler ogsaa her til os! Paa Flodens venstre Bred ligger Hermansborgen, bygget af den tyske Orden paa det Sted, hvor den ældre, danske Fæstning laa. Lige overfor paa den anden Side ligger Fæstningen Ivangorod, opført af Storfyrste Ivan III. 1492. Disse Fæstninger er velbevarede og meget interessante at se. Da Narva ligger ved Grænsen, har den altid først maattet holde for i Krigstilfælde; den er brændt adskillige Gange, derfor bærer Husene Præg af den nyere Tid; mange er smykkede med Barokmotiver, er forsynede med store Forhaller og smukt prydede Portaler. Hele Byen ligner i Grundten et Museum fra det 17. Aarhundrede og har meget at byde til Turisten, der for første Gang ser Narva. Bemærkelsesværdigt er det i den svenske Tid byggede Raadhus, hvis Portal er prydet med Træskærerier, udført i Stockholm 1648. Peter den Stores Slot staar omtrent, som da han boede der; man fremviser der et af de literstore

Brændevinsglas, som han brugte, naar han var tørstig — og en tyk Knippel, som han siges at have brugt til at opmuntre sine Ministre med.

Noget oven for Byen danner Narvafloden et 7 Meter højt Vandfald, ved hvilket der ligger tre store Tekstilfabrikker.

Den tredje store By i Estland er Tartu (Dorpat), bygget af den tyske Orden paa et Sted, hvor en af de gamle estniske Borge laa. Denne er fuldkommen forsvundet, kun paa det saakaldte Dombjerg ses Stedet, hvor Borgen har ligget. Der laa ogsaa den af Tyskerne byggede Katedral, som ogsaa er en Ruin. I Svenskertiden 1632 fik Tartu af Gustav Adolf sit Universitet, som endnu virker og er kendt over hele Europa. I 1928 rejste Svenskerne en Mindestøtte over Gustav Adolf foran Universitetet. Tartu er en meget venlig By at gæste — den præges af de mange Studenter.

I den sydøstlige Del af Landet ligger den lille By Petseri, som er fuldkommen noget for sig, idet den ligger i et Landomraade, der er beboet af ca. 40,000 Russere. Her er Kontrasten mellem øst- og vesteuropæisk Kultur meget skarp. Byen er især kendt for sit græsk-katolske Kloster, det eneste Grottekloster i Europa, bygget paa Bunden af en dyb Dal. Højderne deromkring blev senere befæstet med Mure og Taarne, som er velbevarede. Seværdig er Klosterkirken, der er hugget ind i Sandstensbjerget. I Bjerget findes en Del naturlige Grotter — og en Mængde gravet af Menneskehænder, i hvilke omkring 5000 Munke ligger begravet. I Klosters Skattekammer vises en Mængde kostbare Bispedragter o. m. m., skænket i Tidens Løb af russiske Zarere.

Den sidste By, jeg vil fortælle om, er Pärnu i den vestlige Del af Landet ved Pärnuflodens Munding. Den er et af de mest søgte Badesteder derovre — og gaar man paa Gaden, hører man bestandig nordiske Sprog talt. Mange tager derhen for at prøve Dyndbadene; det saa ud til særlig at være Mennesker, der vilde af med overflødig Vægt, der besøgte dem. Det var en meget virksom By at se til, idet Byen er beliggende ved Floden, der fører gennem Estlands vigtigste Tømmerdistrikt — der laa en Mængde Cellulosefabrikker ved Floden.

Hvordan klarer nu saadan en lille Stat som Estland sig økonomisk? (Vi husker, Landet er lidt større end Danmark, men har kun ca. 1,200,000 Indbyggere.) Landet klarer sig ved en fornuftig økonomisk Politik, men det er klart, at der mangler meget derovre i Sammenligning med vort Fædreland. De er nødt til at holde en forholdsvis stor Hær paa Grund af Landets Beliggenhed; Arbejdsløningerne er meget smaa, Priserne paa Levnedsmidler er saa til Gengæld Halvdelen af Prisen herhjemme. Der er ingen Arbejdsløshed — men der findes heller ikke nogen Arbejdsløsheds-

understøttelse; heller ingen Alderdomsforsorg findes der endnu. Det gør et underligt Indtryk paa en, naar man ser gamle slide for at tjene lidt til deres Underhold. I Almindelighed maa Børnene forsørge deres Forældre paa deres gamle Dage.

Staten gør meget for Oplysningen; nu findes der ingen unge mere, der ikke kan læse og skrive; tidligere, i Russertiden, var der mange af dem. Der er oprettet Landbrugsskoler og Husholdningsskoler efter dansk Mønster; Andelstanken har ligeledes vundet Indpas derovre. Landet er jo hovedsagelig et Landbrugsland, men der mangler Rationalisering; med den voksende Oplysning vil den jo komme med Tiden.

Lidt om Mindretalsforholdene: Landet er meget ensartet. 89 % er Ester; 8 % Russere; 1,5 % Tyskere; ca. 8000 Svenskere. Staten gav efter 1920 disse Mindretal udstrakt kulturel Frihed i Skole og Kirke; derfor har Russerne deres egne Skoler (der drives ingen Politik i disse!), ligesom Tyskerne og Svenskerne. Tyskerne med deres Aktivitet var de første, der benyttede sig til det yderste af den ved Lov givne Kulturautonomi; men trods deres udstrakte kulturelle Frihed har de altid fundet noget at klage over — og ved det mindste Indgreb fra Statens Side har de udstødt mange Klageraab, som f. Eks. i Fjor, da den estniske Rigsdag vedtog, at der i disse private tyske Skoler skulde indføres Timer i estnisk Sprog og Litteratur. For os synes dette en rimelig Fordring. Vi afser i vore Mindretalsskoler mange Timer til at sætte os ind i det Lands Sprog og Litteratur, i hvilket vi er Mindretal. Iøvrigt bestaar der inden for det tyske Mindretal i Estland Brydninger i Lighed med Foreteelser inden for det tyske Mindretal i Danmark; der findes en Kreds, der vil samarbejde loyalt med Estland og ikke vil uddybe de bestaaende Modsætninger, ligesom der er en anden Kreds, der vil uforsonlig Kamp. Til den første Gruppe hører Købmænd og Haandværkere, til den sidste især de forhenværende adelige Storgodsejere, der ifølge Agrarreformen af 1919 maatte afgive deres Jord til Staten. De kan ikke glemme, at de engang paa Grund af store Privilegier var Herrer i Landet. De estniske Bønder glemmer heller ikke den Behandling, de har faaet af denne Overklasse i Aarhundreder. Derfra stammer Hadet til denne tyske Overklasse, som kulminerede, da de i 1918 havde til Hensigt ved Hjælp af de tyske Besættelsestropper at danne et baltisk Hertugdømme af Estland og Letland, som skulde høre under Tyskland. Revolutionen i Tyskland 1918 kulkastede disse Drømme, og Esterne rejste sig og fik efter mange Kampe baade mod Kommuniste og Tyskere deres Land befriet. (Finske, svenske — og danske Frivillige hjalp med i Kampen!)

Siden 1920 har alt i Estland staaet i Genopbyggelsens Tegn. Agrar-

reformens Udstykninger gav Bønderne Jord — og hvert Aar anvendes mange Penge til Rydning af Skov og Opdyrkning af ny Jord — men det er klart, at Befolkningen maa være meget nøjsom og flittig. Det tager Tid og vil koste mange Penge, inden Landet er fuldt paa Højde med de gamle Kulturlande. Esterne er klare over det og vil gerne lære af andre Lande, især af de skandinaviske.

Som Dansk bliver man overalt modtaget med Venlighed og Gæstfrihed — og vi kan ikke andet end beundre denne nye Stats Livsmod og Energi i Udførelsen af de mangfoldige og vanskelige Opgaver, der ligger for. Som dansk Mindretal i Sydslesvig kan vi tage os til Indtægt, at et Folk kan ikke forgaa, der ikke vil det selv; det estniske Folk var under Fremmedherredømme i 700 Aar — og vandt dog til sidst sin Frihed.

Glædelig Jul — og Hilsen til alle trofaste Duborgere!

T h. M a d s e n.

Karl den XII.'s Mindesmærke ved Narva

RASMUS KRISTIAN RASK.

1787 — 22. Novbr. — 1937.

Det er undertiden hædt mig, at en 10—12 Aars Purk med Undren og Tvivl i Stemme og Blik har forelagt mig følgende Spørgsmaal til Afgørelse: »Passer det, hvad en tysk Dreng i Huset hos os siger, at der i Berlin bor flere Mennesker end i hele Danmark?«

At det virkelig forholder sig saaledes, er jo en ubestridelig Kendsgerning. Men en saadan Udtalelse over for en dansk Dreng kan ogsaa være Udtryk for en Tilbøjelighed til at gøre alt Dansk til Bagateller, en Tilbøjelighed, der ikke er ganske ukendt i den nationale Kamp her i Sønderjylland.

Det er forstaaeligt, at den Dreng, der har maattet tage en saadan Trumf ind, naar vi kommer til Grønlands Geografi, finder en Slags Oprejsning og Trøst i den Omstændighed, at Danmark d er har en Koloni, som i Flade-maal er nogle Gange større end Tyskland.

Naar vi, der er noget ældre, møder den samme Tendens, behøver vi heldigvis ikke at nøjes med at henvise til vor Besiddelse af Jordens største Ø, men kan pege paa, at vort Fædreland til Trods for — eller maaske netop paa Grund af — sin Lidenhed har fostret et betydeligt Antal Mænd, der har kunnet hævde sig blandt Verdens virkelig store, ja, at der i For-

hold til vort Folks Størrelse er et endog meget anseeligt Antal danske Foregangsmænd og Banebrydere baade i Aandens og Haandens Verden. Der kan peges paa Danskeren Nicolaus Steno som Grundlægger af Geologien, paa de store danske Oldgranskere Chr. J. Thomsen, J. Japetus Steenstrup og J. J. A. Worsaae som betydelige Banebrydere paa Arkæologiens Omraade. Der kan peges paa Tænkeren Søren Kierkegaard, paa Billedhuggeren Thorvaldsen og mange andre.

Her skal der som en Hilsen til gamle Elever gøres et Forsøg paa at give en kort Skildring af Danskeren Rasmus Kristian Rask, der fødtes for 150 Aar siden, og som blev Skaber af en helt ny Videnskab, nemlig den sammenlignende Sprogvidenskab. Rasmus Kristian Rask fødtes den 22. November 1787 i Landsbyen Brændekilde ved Odense som Søn af en belæst, men meget fattig Husmand og Skrædder. Ved sin Fødsel var han meget lille og svag, saa lille, at han efter Sigende skal have kunnet ligge i en af Faderens Træsko. Forældrene havde tidligere mistet to stærke og kraftige Sønner, og det fortælles, at Faderen, da han saa den lille skrøbelige Pusling, klagende udbød: »Hvad der duede noget, tog Vorherre; det daarlige lod han mig beholde.« Han kom dog snart paa andre Tanker og blev glad for sin lille Rasmus med de kloge og livlige Øjne. Da den velbegavede Dreng var 13 Aar gammel kom han i Odense Latinskole, hvor han snart paa Grund af sine Evner og sin store Flid fik Navnet »den lille Professor«. Foruden at passe sine Lektier studerede han paa egen Haand forskellige fremmede Sprog, dog var det særlig Islandsk, der interesserede ham

20 Aar gammel kom han som Student til København, hvor han levede yderst tarveligt. Hans daglige Kost var tørt Surbrød og Vand. Trængte han alt for meget til kraftigere Kost, tog han en gammel Kavaj paa og sneg sig ved Aftenstid ned i en Kælder, hvor han kunde faa en Ret varm Mad for nogle faa Skilling. Fik han Besøg af en af sine Venner, og blev denne til Spisetid, kom den gamle Kavaj igen frem, og han gik ud i Byen og hentede nogle varme Kartoffler, som saa — tilsat lidt Salt — udgjorde hele deres Maaltid.

Sine Sprogstudier begyndte han med Dansk og dettes nordiske Søstersprog, hvorfra han førtes videre til Islandsk. I 1811 udsendtes hans første større Arbejde: »Vejledning til det islandske eller gamle nordiske Sprog«. Samme Aar stillede Videnskabernes Selskab en Prisopgave angaaende Kilden til det gamle nordiske Sprog, dets Forhold til nordiske og germanske Mundarter og en Redegørelse for Principperne for Sammenligning mellem disse. — For at besvare denne Opgave, opnaede Rask Stipendium og foretog 1812 en Rejse til Sverige, hvor han foruden Svensk studerede baade

Lappisk og Finsk. Aaret efter drog han til Island, som i mange Aar havde været hans Længsels Maal. Der opholdt han sig i to Aar, skrev sin Besvarelse færdig og sendte den hjem. I dette Værk, for hvilket han belønnedes med Guldmedaljen, viser Rask sine vidunderlige Evner som Sprogforsker. Han bygger sine Iagttagelser og Sammenligninger, ikke paa Ordligheder, men paa Sprogenes grammatiske Opbygning, ligesom han paaviser, at et Sprog er en levende Organisme, præget af de Mennesker, der bruger det. Dette var en epokegørende Metodelære, og paa denne hviler al senere sammenlignende Sprogvidenskab. Disse nye Principper anvendte Rask paa en Undersøgelse af Islandsk og dets Forhold til beslægtede Sprog.

Under sine Granskninger var han kommet til den Overbevisning, at de nordiske Sprog stammede fra Asien.

I Aarene 1816—23 foretog han derfor — efter med stor Møje at have skrabt Penge sammen dertil — en Rejse, der gik over Kalmar, Stokholm, Aabo, Petersborg, Moskva og Persien til Indien, hvor han opholdt sig i to Aar og studerede østerlandske Sprog, navnlig Indernes hellige Sprog, Sanskrit. Overalt, hvor han kom frem, kunde han hurtigt sætte sig ind i Sproget og gøre sig forstaaelig for Folkene paa deres eget Sprog. Efter 6½ Aars Forløb vendte Rask hjem til sit Fædreland. Hans Rejse havde været baade møjsommelig og farefuld; men den havde bragt ham et glimrende Udbytte. Foruden en meget stor Viden bragte han en stor og kostbar Samling af indiske Manuskripter med hjem. En Del af disse fik det kongelige Bibliotek.

Nu var Tiden inde, da hans Viden skulde udmøntes. Desværre lykkedes det langtfra. Dels svigtede hans Helbred, dels paaskønnede Staten ikke hans Værd efter Fortjeneste, men lod ham i mange Aar føre en kummerlig Tilværelse. Først i 1829 blev han Universitetsbibliotekar, og endelig 1831 blev han Professor i østerlandske Sprog, en Stilling han havde været selvskrevet til at faa straks ved sin Hjemkomst.

Dels paa Grund af ovennævnte Forhold, dels maaske ogsaa paa Grund af en vis medfødt Tilbøjelighed til at sprede sine Kræfter paa for mange Omraaader — en Tilbøjelighed, som allerede hans Rektor i Odense havde bemærket hos ham — fik han ikke sin Rejses Resultater bearbejdet. Han skrev derimod en Række Afhandlinger om forskellige Sprog og brugte ellers sin Tid til at udarbejde en videnskabeligt underbygget dansk »Retskrivningslære«, et Arbejde, som hans Samtid spottede ham for, men som senere Tider har anerkendt. Som et umiddelbart Resultat af Rejsen kan dog nævnes hans vigtige Afhandling »Om Zendsproget og Zendavestas Ælde og Ægthed«, hvori han ogsaa giver vægtige Bidrag til de persiske Kileskrifters Tydning.

I 1832 døde Rask, kun 45 Aar gammel.

Hans Betydning for moderne Sprogvidenskab er mege stor; den skyldes hans vidunderlige Evne til at finde Sprogenes Forskelligheder og Ligheder og til at trænge til Bunds i dem og komme helt ind til deres Væsen. Dertil kommer hans omfattende Kundskaber og den Klarhed, hvormed han var i Stand til at fremsætte dem. En Del af hans Resultater er nu forældede, men han selv er et lysende Eksempel for danske Sprogforskere.

Et fremtrædende Træk hos Rask var hans glødende Kærlighed til Folk, Fædreland og Modersmaal. Det kan saaledes nævnes, at han — endog i sine Trængselsaar — afslog Tilbudet om en vellønnet Stilling i Edinburgh med Ordene: »Sit Fædreland skylder man alt, hvad man kan udrette.« Ligeledes kan det nævnes, at han skrev sine Bøger paa Dansk.

Ti Aar efter hans Død rejstes paa hans Grav paa Assistenskirkegaard i København et Mindesmærke med Indskrifter paa fire forskellige Sprog, nemlig:

- 1) »Sandheden er klar, men det falske er dunkelt« (paa Arabisk).
- 2) »Der gives ingen Ven, der kan ligned med Virksomhed, hvo der arbejder, synker ikke hen« (paa Sanskrit).
- 3) »Vil du være fuldkommen i Kundskab, da lær alle Tungemaal, men glem ikke dit eget« (paa Islandsk).
- og 4) »Sit Fædreland skylder man alt, hvad man kan udrette« (paa Dansk).

Dette Forsøg paa en Skildring af Rasmus Rask er ikke fremført for at forlede til Hovmod over en af vore Landsmænd og de Ydelsler, med hvilke han tilkæmpede sig Verdens Opmærksomhed. Men — som A. D. Jørgensen har sagt — naar Folk fra de store Lande taler store Ord om deres Fortin, om deres Sejre paa Valpladsen, deres Rigdom og Magt eller deres udmærkede Mænd, da behøver vi ikke at slaa Øjuene ned for dem. Vi kan roligt paa kalde hele den dannede Verdens Vidnesbyrd for vort Navn.

Duborgskolen, Flensborg, Novbr. 1937.

P e d e r J e n s e n .

Disse Linjer skrives den 30. Oktober — samme Dag som vi fejrer Skolens Fødselsdag. Om et Par Timer er vi paa Vej — Elever og Lærere — ned til Helligaandskirken.

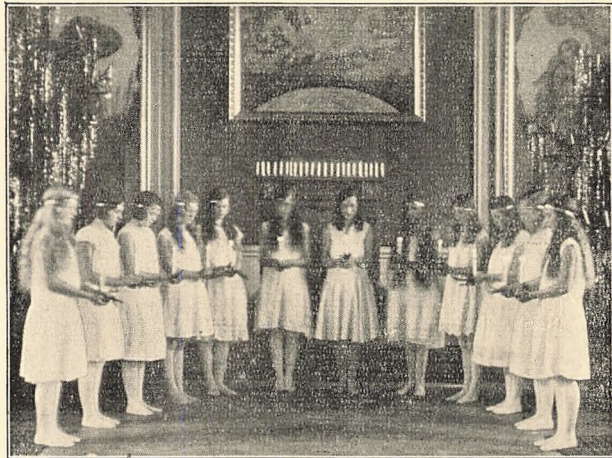
Endnu er hele Muren paa Festsalsfløjen — ud mod Skolegaarden — dækket af farverige Blade. Smukt er det — men vi ved, at naar Stormen om nogle Dage melder sig, synker den hele Pragt til Jorden. Sommerens Værk er til Ende.

Og saa glider vi ind i Vintermaanederne. Og næsten før vi rigtig faar sindet os derpaa, staar vi foran Julen.

Adventsllys og Julelys funkler gennem Mørket. Den gamle Fortælling om Julens Hemmelighed stiger op paaany — og vi synes her paa Skolen, at bag ved de nuværende Elever skimter vi alle de mange, som engang har siddet i Festsalen og lyttet til den samme Fortælling.

DUBORGSKOLEN HILSER:

GLÆDELIG JUL!

» . . . og dog bærer Blus vi med Glæde.«

SANG TIL DUBORGSAMFUNDETS FEST

21. 3. 1931.

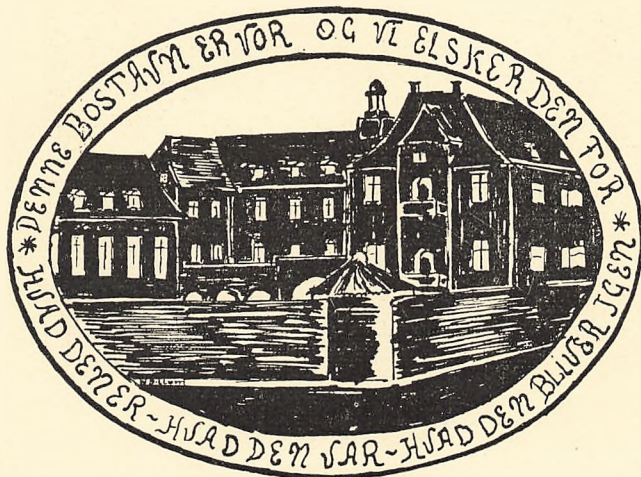
Som en Grænsevagt for Landet
værner Duborg Nordens Sag,
aabent Udsyn over Vandet,
Brisen stryger om dens Tag.
Dansk er Tonen, som fra Nord
bæres over Slesvigs Jord,
og mod Syd vi lytte:
Hvad er vore Tiders Tarv,
naar vi løfter gammel Arv
frem til Nutidsnytte?

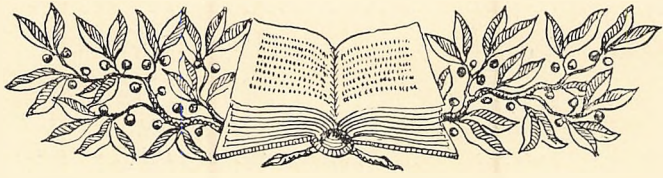
Krigerborgen sank i Gruset,
dog den mindes nær og fjern,
paa dens Voldsted Skolehuset
nu er rejst til Ungdomsværn.
Duborgskat og Arveguld
hæver danske Børn af Muld,
Nutids Krav og Minder.
Modersmaalets rene Klang
løfter sig i Tale, Sang,
frem til Daad det finder.

Fra vort Hus paa Duborg Banke
stævner frem med Ungdomsmod
danske Mænd og Kvinder ranke,
bundet af det dyre Blod,
som for Slesvigs Danskhed flød, —
værne Grave det os bød.
Byg nu op af Stene,
hentet fra den gamle Grund,
Fremtid for en Ungdom sund,
Dansk til Tider sene.

Lad Historien bedømme
Fortids Fejl og Fortids Kir,
men vor Fremtid er ej Drømme,
den er Arbejd', Kraft og Liv.
Danske Ungdom, hævd vor Ret,
Modersmaal og Tankesæt!
Hør det, danske Unge:
Før os frem i Nytids Aand,
Bryd hver Tvang og spræng hvert Baand.
Løs den danske Tunge!

—c.

DUBORGSAMFUNDETS KRONIK.

Generalforsamling og Aarsfest

fandt i Aar Sted den 20. 3. 1937. Protokollen fortæller, at Tilslutningen i Aar var langt større end tidligere, nemlig henved 200 Deltagere.

Der begyndtes med, at Gymnasiaster fra Marselisborg højere Almen-skole i Aarhus paa en kvik og fornøjelig Maade opførte Hostrups »Ferie-gæsterne«.

Derefter holdtes der Generalforsamling. Beretning og Regnskab god-kendtes. Et Ændringsforslag fra Bestyrelsen gaacnde ud paa, at Medlem-mer under 20 Aar kan nøjes med at betale 1 Rmk. henholdsvis 2 Kr., ved-toges ved Afstemning.

Af Bestyrelsen afgik efter Tur Inspektør Dirks, Lærer O. Nielsen og Pantefoged Falle Terp.

Nyvalgt blev Marianne Agerskov, Peter Køster og L. H. Schubert. Under Forudsætning af, at Rigmor Raun, født Andersen, der nu er bosat i Kø-benhavn, ikke ønskede at forblive i Styrelsen, valgtes i hendes Sted Bruno Uldall.

Bestyrelsen bestaar nu af Rektor, Dr. phil. Andreas Hanssen (Formand), Lærer P. Jensen (Kasserer), Peter Køster (Sekretær), Marianne Agerskov, L. H. Schubert og Bruno Uldall.

Ved Kaffebordet i Festsalen bød Rektor velkommen særlig til Gæsterne fra Aarhus. Lærer Meng talte til de nye Medlemmer, der af Fru Rektor fik overrakt rød-hvide Baand og erklæredes for Væbnere.

Rektor udbragte et Leve for Væbnerne og oplæste Hilsener fra fravæ-rende Medlemmer. Der var Hilsener bl. a. fra Malmø, Hamborg, Køben-havn, Aarhus, Odense, Holstebro og Tønning.

Inspektør Alstrup fra Marselisborg takkede for Modtagelsen og talte for dansk Ungdom syd for Grænsen. Rektor udbragte et Leve for Aarhusianerne. Endvidere blev der talt af Lærer O. Nielsen og en af Marselisborg-Eleverne. Denne udtalte bl. a.: »Vi rejser hjem med den Bevidsthed, at her bor der Folkefæller, som vi kan respektere og støtte.«

Efter Samværeret i Festsalen fortsattes der med et fornøjeligt Bal i Gym-nastiksalen. Først Kl. 2,30 næste Morgen sluttedes der.

Aarsskriftet.

Redaktionsudvalget bestaar af Lærerinde Frk. E. Madsen, Peter Køster og Lærer P. Jensen.

I Bestræbelse for at gøre Aarsskriftet større og bedre, har vi foruden en almindelig Henvendelse til alle Samfundets Medlemmer rettet Henvendelse til een eller flere Repræsentanter for hver enkelt Aargang om at skrive en Artikel, en Afhandling eller en Hilsen til Aarsskriftet. Samtidig bad vi om at faa saa mange Oplysninger om de enkelte Aarganges Medlemmer som muligt.

Vi har haft den Glæde at modtage en Del Bidrag fra gamle Elever. Hvad derimod Oplysningerne om de enkelte Medlemmer angaar, har Resultatet været meget ringe. Der er enkelte Klasser, der har Vandrebøger. Hvis disse holdes i Gang, er de et udmærket Middel til at opretholde Forbindelsen mellem Klassekammeraterne.

Det er, som allerede berørt, Redaktionsudvalgets Tanke i Aar at udsende Aarsskriftet i en lidt anden og større Skikkelse end i tidligere Aar, og vi har haft den Glæde at faa Tilslutning til denne Tanke fra adskillige af vore Medlemmers Side.

Det er Duborgsamfundets Opgave at vedligeholde Skoleaarenes Kammeratskab og at fremme og styrke, hvad der kan tjene til Ære og Gavn for vor danske Skole i Flensborg.

Det er vort Haab, at Aarsskriftet maa udvikle sig og vokse, saa at det i stedse stigende Grad kan bidrage til denne Opgaves Løsning. Det er vort Haab, at det maa blive et stadig lodigere og skønnere Udtryk for de Aandsværdier, vi har fælles, og de Minder, der knytter os sammen.

Det er muligt at skabe et saadant Aarsskrift, men Baggrunden derfor maa være et stærkt og levende Samfund, der vokser ikke blot i Tal, men ogsaa i Sammenhold og indre Styrke, et Duborgsamfund, der kan være med til at danne levende Vagt og Værn for dansk Sprog og dansk Kultur.

Til dette paakalder vi alle vore Medlemmers Medarbejderskab.

Oplysninger om de forskellige Aarganges Elever.

Under denne Rubrik er det Tanken at fremskaffe Oplysninger om de i Aarenes Løb udgaaede Elever, deres senere Uddannelse og Skæbne. Det er Meningen efterhaanden i al Beskedenhed at skabe en Slags »Duborgstat«.

Skønt der vil blive mange Huller, idet vi desværre i Aarenes Løb har tabt Forbindelsen med mange af de »gamle« Elever, lægger vi ud i Aar med Aargangene 1923—29.

I de følgende Aarsskrifter haaber vi at kunne bringe

a) Tilføjelser og mulige Rettelser til de forannævnte Aargange,

b) Meddelelser om de følgende Aargange, og

c) en fuldstændig Fortegnelse over alle Samfundets Medlemmer.

Redaktionen modtager derfor meget gerne Oplysninger fra og om gamle Elever.

AARGANG 1923:

Rigmor Andersen, gift med Møbelhandler Egon Raun, Hostrups Have 6.
København F.

Inger Birkedal.

Anders Hage.

Henrik Friis.

Mimi Holst, gift med Vindhandler Viggo Henriksen, Graasten.

Frederik Sahlmann.

Peter Wive, Sognepræst i Bjolderup pr. Bolderslev.

AARGANG 1924:

Ellen Birkedal.

Jes Christensen, Lærer, Tombøl Skole ved Felsted.

Dagmar Dall, Dameskrædderinde, Sønderborg.

Enevold Feddersen.

Helene Harch, gift med Ingeniør Lorenzen, Vojens.

Aksel Stormgaard Jepsen, cand. jur., ansat i København.

Otto R. Madsen, Hovedkasserer, Enighedsvej 6a, Charlottenlund.

Henrik Meier, Maskinist, Duborggade 18, Flensborg.

Anneliese Møller, gift med Sagfører Johannsen i Fa. Ravn & Johannsen.

Mary Nielsen, gift Larsen, Snerlevej 3, Gentofte.

Elvin Schiødt, ansat paa Fabrikken »Alfa«, Vejcn.

Peter Sørensen, stud. mag., Tranegaardsvej 72, Hellerup.

Bruno Uldall, Købmand, Flensborg (Boy Magnus).

Hans Wismar, død.

AARGANG 1925:

Frieda Budach, gift med Heinrich Johannsen, Hornskov.

Dagmar Frandsen, gift med Toldassistent (?), Sønderborg.

Else Himmelstrup, gift Larsen, Raadmandsgade 48 B. III, København N.

Ellen Joost, gift, virker i Familicns Forretning, Helgasvej 22, Odense.

Merete Lorensen, Lærerinde i Nordslesvig.

Kamma Madsen, Privatsekretær hos Overlæge Ipsen, Sønderborg.
Astrid Matthiesen, ansat paa Sygekassens Kontor i Segeberg.
Grethe Neergaard Møller, gift med Læge Lund, Augustenborg.
Karen Nielsen, gift Jacobsen, Odense.
Charlotte Petersen, Børnehavelærerinde, Nørregade 47, Flensborg.
Ilse Thomsen, gift Ledarth, Lerdalsvej 4, København S.
Artine Wenrich, gift med Maler Pøhlmann, Harreslevgade 22 I, Flensborg.
Johannes Büchert, cand. mag. (Tysk og Gymnastik), ansat ved Duborgskolen.
Didrik Bøvad, Bankkasserer, Unionbank, Flensborg.
Johan Ernst Christiansen, har taget Translatøreksamen i Tysk, ansat som
Overassistent paa Tuborg, Hellerup.
Chr. Ingwersen, Journalist ved Flensborg Avis, Flensborg.
Karl Gustav Johansen, Tandlæge i Haderslev.
Christian Møller.
Poul Hesseldahl Nielsen, Portør ved Statsbanen, Padborg.
Falle Terp, Pantefoged, Padborg.
Poul Starup.
Antonette Linnet, Husassistent i 11 Middleton Road, Golden Green,
N. W. 11 London.

AARGANG 1926:

Trygve Gregersen.
Peter Køster, Købmand, Østersøbadvej 15, ansat hos Hansen & Co., Flensbg.
Otto Jørgensen.
Heinrich Petersen, Murermester, Odense.
Thomas Stotz, Radiotelegrafist, Beethovens Vej 8, København V.
Aksel Møller.
Erik Jørgensen.
Hans Starup, Musiker, Flensborg, Brixgade 22.
Kathrine Jensen, Lærerinde ved den danske Borgerskole, Flensborg.
Margrethe Duggen, Husholdningslærerinde, gift med Lærer Køløråa,
Ansgarskolen, Slesvig.
Ragnhild Schmidt, Lærerinde i Nordslesvig.
Käthe Grothe.
Alberta Nielsen, Børnehavelærerinde, Flensborg.
Käthe Lender, gift.
Ingrid Jacobsen, gift Funder, Nyrnberggade 22, København S.
Selma Poulsen.
Anne Hansen, ansat paa Flensborg Rejsebureau, Bopæl: Kollund.

AARGANG 1927:

Thomas Kjær, Agent, Flensborg.

Hans Harck, Fuldmægtig for Dansk Skoleforening, Flensborg, gift med
Ingrid Jensen af Aargang 1930.

Johannes Johansen, Landmand, Gaardejer, Skovlund Mark pr. Skovlund.

Hans Thomsen, Maskinist, paa Skole i København.

Carlo Isaack, Kontormand, Raadhustorvet 3 II, Sønderborg.

Hans Nissen, Revisor, Holstebro.

Carl Thomsen, Portør, Padborg.

Møller Jensen Madsen, Gendarm, Padborg.

Christian Ravn, uddannet til Købmand.

Ludvig Lienhardt.

Marianne Hemleb.

Anni Hagge, Ekspeditrice, Jørgensgade 66.

Marie-Louise Perriard, gift med Murer Petersen, Tønder.

Agnes Neistgaard, Lærerindeeksamen fra Tønder Seminarium, gift med
Lærer Hansen, Skodborghus Skole pr. Vejen.

Marie Hansen.

Grethe Hansen.

Theodora Ruus, Uddannelse i Huset.

Annemarie Schlüter, gift.

AARGANG 1928:

Hermann Andersen, ved Landvæsenet i Danmark.

Rudolf Danger, Frugthandler, Nørregade, Flensborg.

Anna Johannsen.

Anni Johannsen (Petersen), har været ansat paa Uinonbank, Flensborg,
gift i Flensborg.

Aksel Lieb, Elev paa Silkeborg Seminarium.

Else Møller, ansat ved Revisionskontoret, København.

Rita Schäfer, uddannet til Sygeplejerske paa Diakonissestiftelsen, Flensborg.

Kurt Sørensen.

Albert Reinberg.

Hermann Tychsen, Lærer ved den danske Borger-skole, Flensborg.

Valdemar Wogensen, ansat ved Marineskolen Mørvigs Forvaltning.

Adr. Bogb. H. Wogensen, Søndergravene II.

AARGANG 1929:

Heinrich Bøvad, ansat hos Sagfører Ravn, Flensborg.

Henrik Crone.

Sven Dall, stud., Lindenaugade 7, København.

Andreas Ehlert, Skorstensfejermester.

Wilhelm Friis, ansat i et hamborgsk Firma (Automobilbr.).

Wilhelm Grothe.

Gudrun Hansen.

Marianne Hansen, gift med Skibstømrer Hans Jensen, Harreslevg. 99, Flb.

Christian Jessen, Obergefreiter, Lehrgangs Kompagnie, Neu-Ruppin.

Johanne Kock, uddannet til Børnehøvelærerinde, gift med Statsbetjent
Bertelsen, Padborg.

Carl Chr. Madsen.

Paula Metz.

Christine Neergaard Møller, gift med Forlagskonsulent, cand. mag.

G. Roger-Henriksen, København.

Willy Pedersen, Kommunesekretær, Bregninge-Bjergsted Kommunekontor
pr. Allehave St.

Ferdinand Reiser, bor i Flensborg.

Niels Selsbak.

Ferdinand Sulr, Tjener, Teatercafeen, Fredericia.

I tysk Arbejdslejr og Kaserne

befinder sig for Tiden følgende gamle Elever:

Gefr. Christian Harck, 7. Komp. I. R. 26, Slesvig.

Pion. Rudolf Andersen, 2. Komp. Pio. Lehr- und Versuchsbatt. 1,
Dessau/Rosslau.

Schütze Hans Paulsen, 3. Komp. I. R. 69, Hamburg-Wandsbeck, Tangastr.

Alex Christensen, 1. Flak Reg. 6, Altona/Osdorf.

Jäger/Gefr. Hans Kellner, 9/I. R. 90, Ratzeburg.

Funker Karl Bøvad, N. A. 30, 1. Komp., Lübeck, Walderseestr.

Arbeitsmann N. Hansen (Geipel), R. D. A. »Friedrich Chr. Dahlmann«,
Klanxbüll 6/77.

Arbeitsmann Carl Andresen, R. D. A. Klanxbüll 6/77.

Redaktionsudvalget vil gerne paa dette Sted rette en Tak til alle dem, der ved deres Medarbejde, Hjælp eller Støtte har bidraget til, at dette Aarsskrift har kunnet fremkomme.

Vi takker alle vore Medarbejdere ved Aarsskriftet. Vi takker for at have faaet Del i Apoteker Balles Legat til Hjælp ved Udgivelsen, og vi takker for den Støtte, vore Annoncører har ydet os.

En ganske særlig Tak føler vi Trang til at bringe til Bogbinder A. Andersen, Flensborg, fordi han ogsaa i Aar ligesom i mange foregaaende har paataget sig Aarsskriftets Hæftning paa sit Værksted uden Vederlag.

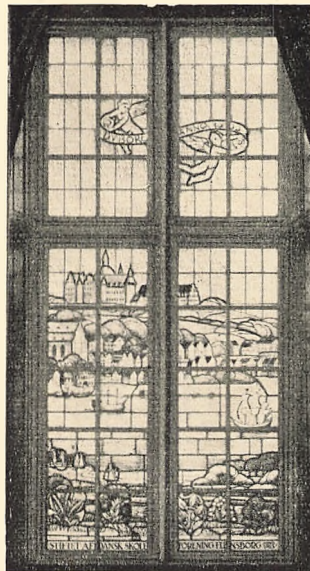
Endvidere takker vi Haderslev-Samfundet, der velvilligst har stillet nogle Clicheer til Raadighed for os.

GLÆDELIG JUL, GODT NYTAAR!

Elisabeth Madsen.

Peter Køster.

Peder Jensen.

Hansen & Co.

Nørregade 94/96 Holmen 70

Herre-Beklædning
og
Fodtøj af alle Slags

BOV MAGNUS

HOLMEN

Deres Forretning
for
Modevarer

Chr. Thomsen

Snedkermester

Sofiegade 12 :: Telefon 759

ALT SNEDKERARBEJDE
udføres

N. P. WEJBEL

NØRREGADE 15

Kaffe, Te, Chokolade

Specialitet:
HJEMMELAVET KONFEKT

H. Wogensen

Søndergravene 11

BOGBINDERI

og
FOTOGRAFIKARTONER

A. W. Albertsen

Malermester

Lyksborggade 129

Telefon 1742

S. Münchow

Klejnsmedemester

Nørregade 125 / Flensborg

Telefon 1890

G. Christiansen

Ure og Guldvarer

(Ankra og Junghans)

Søndergravene 7, Flensborg

Nørregade
80

H. C. THORIUS

Nørregade
80

Grundlagt 1884

Husholdningssager og Legetøj

FOTO-HUS JUUL

Storegade 35

Portræt- og Amateur-
forretning

M. Meesenburg

Jernvarer

og Værktøj

Spis Brød

og Bagværk

fra

Anna Petersen

Nørregade 83

Heinr. Petersen

CIGARER

CIGARETTER

TOBAK

Storegade 24 / Flensborg

A. P. KLOSTER

Holmen 70

FORSIKRINGER

FRØ

FODERSTOFFER

Telefon 1945 og 1946

ULDALL & CO.

FLENSBORG

MANUFAKTUR

KONFEKTION

*Seværdig, staaende
stor indendørs Udstilling*

PORCELÆN

Thomas C. Jessen

STORT UDVALG I GAVEARTIKLER

KRYSTAL

Nørregade 54/56, Flensborg / Telefon 92

LÆS

FLENSBORG AVIS

OG

DER SCHLESWIGER

FLENSBORGHUS

NØRREGADE 76

HOTEL OG RESTAURANT

„Flensburger Rumhaus“

Vin og Spirituosa

ANDREAS M.C.HOLST
SØNDERTORV 1

Union-Bank

Telefon 1376 og 1377
udfører

*alle Bankforret-
ninger*

J. Jessen & Co.
Efterflgr.

Sæbefabrik

FLENSBORG

Hans Madsen

Malermester

Vanggade 28 III

H. J. Hermannsen

Bageri og Konditori

Havnevejen 53
Telef. 1312

Sofus Gregersen

Farver og Tapeter

Nørregade 125 / Telef. 825
Flensborg

Duborg=Drogeri

Foto - Films, Forstørrelser

A. C. Hinrichsen
Schlageterplads / Telefon 1075

Peter P. Friis

Malermester

Flensborghus
Telefon 802 modt. Besked

WILHELM BARLAG

NØRREGADE 36

HUSHOLDNINGSGENSTANDE / GLAS / PORCELEN

BORGERFORENINGEN

HOLMEN 17

Godt Madstæd, velplejede Drikkevarer

A. CLAUSEN :: STOREGADE 1

Specialforretning i fine Sæber og Parfumer

HERMES SØNDERTORV 4
Alt i
Strømper og Trikotager

HJEMMET, MARIEGADE 20

anbefaler sine

PÆNE, ROLIGE VÆRELSER

Blad = Centralen (Otto Nielsen)

BOG- OG PAPIRHANDEL

Flensborg — Storegade 83

Stort Udvalg i FYLDEPENNE OG PENCILS

— Reparationer udføres —

JACOB SØNNICHSEN

G. M. B. H.

KUL :: KOKS :: BRIKETTER

Bilkørsel Dag og Nat

CHR. FRISK

Heleneallé 5 / Telef. 1888

til Bryllup og Begravelse

L. Hermannsen

Toosbügade 1 / Telef. 656

Blomster og Kransebinderi

